სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

კვირა, 29 სექტემბერი 1918 წ.

ერთობა

ფასი 40 კაპ.

გაზეთის ფასი: 1 თვით 9 მანეთი ცალკე ნომერი ყველგან 40 კაპ. განცხადების ფასი, როგორც პირველ გვერდზე, ისე მეოთხეზე, პეტიტის სტრიქონი—1 მან. სამგლოვიარო განცხადება 15 მან. საჩქარო განცხადება უნდა მოტანილ იქნას არა უგვიანეს დილის 12 ს. ხელმოუწერელი წერილები არ იბეჭდება. დაუბეჭდავ საგაზეთო მასალას რედაქცია არ ინახავს, ავტორებს უკან ვერ დაუბრუნებს და ამის შესახებ არც მიწერ-მოწერას კისრულობს.

ხელის მომწერლებმა ფული უნდა გამოგზავნონ: Тифлисъ, почтов. ящ. 199, Редакція „Эртоба". სხვა ადრესით გამოგზავნილ ფულს რედაქცია ვერ მიიღებს. რედაქციაში პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება 10—12 საათამდე. რედაქციისა და კანტორის ადრესი: თფილისი, გოლოვინის პროსპექტი № 12. Тифлисъ, Головинскій проспектъ № 12).

ტელეფონი 16—62.

№ 208 ორგანო ამიერ-კავკასიის სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა ორგანიზაციებისა № 208

უბედური დედ-მამა ათანასე ვასილის ძე და თამარა ნიკოლოზის ასული ქვათაძენი აუწყებენ ნაცნობთა და ნათესავებს, რომ რვა დღის ავადმყოფობით გარდაიცვალათ ძვირფასი შვილი ქართულ სათავად აზნაურო სკოლის პირველი კლასის მოწაფე

შალვა ათანასეს ძე ქვათაძე.

პანაშვიდები ყოველ დღე, ბინაზე, ავჭალის შესახვევი (Авчальскій пер.) № 13. გამოსვენება ბინიდან კვირას, 29 ენკენისთვეს, დილის 10 საათიდან, კუკიის წმინდა ნიკოლოზის ეკლესიაში და დაკრძალვა წმინდა ნინოს სასაფლაოზე. (2—1)

გულდამწვარნი დედა ნინო, ძმები რაჟდენ, გრიგოლ და ლევან, მეუღლე ვარო, რძლები ეკატერინე და დარო მირიანაშვილები, დაი ანნა და სიძე გიორგი მამაცაშვილები, სიმამრი ნიკა და სიდედრი ანანა კარდენახლიშვილები აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ კვირას, 29 ენკენისთვეს, 12 საათზე, დიდუბის ეკლესიაში, გადახდილ იქნება შვიდის პანაშვიდი ახლად გარდაცვალებულის

იპოლიტე მალაქიას ძე მირიანაშვილის

სულის მოსახსენებლათ. (2—1)

სექტემბრის 27-ს ღამით გარდაიცვალა

მსახიობი ანნა კავთელი,

რასაც ღრმა მწუხარებით აუწყებენ, ნათესავთა და ნაცნობთ მისი ძმები ვახტანგ, კოტე ზაქარიაშვილები. გამოსვენება ორშაბათს სექტემბრის ... ბინიდან ოლღას ქ. ვერის შესახვევი № 3, დილის 9 საათზე ... გამო ... ეკლესიაში. დაკრძალვა ნინო წმინდის სასაფლაოზე.

სექტემბრის 27 ს ღამით გარდაიცვალა

მსახიობი ანნა კავთელი,

... მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ დედა მისი ... ზაქარიაშვილისა, დისი და მარიამი და სიძე ალექსანდრე ზანდუკელიძე. პანაშვიდები ყოველ დღე საღამოს 6 საათზე. გამოსვენება ორშაბათს, სექტემბრის 30 ს თავის ბინიდან ოლღას ქ. ვერის შესახვევი № 3, დილის 9 საათზე ქვაშვეთის ეკლესიაში. დაკრძალვა ნინო წმინდის სასაფლაოზე.

დედა მატრონა სვიმონის ასული, მეუღლე ანნა მამუჩარის ასული, ძმა პეტრე და პავლე შვილები: სუსანა, ქეთო და ელენე აუწყებენ ნათესავთ ნაცნობთ და მეგობრებს, რომ ორმოცი დღის წირვა და პანაშვიდი გარდაცვალებულ

ალექსანდრე სარდიონის ძე ლანდიას

დანიშნულია 1 ოქტომბერს (ახ. სტ.) სამშაბათს. წმინდა ნინოს ეკლესიაზედ.

ამიერ-კავკასიის ს. დ. ორგანიზაციებს

ამხანაგებო! საოლქო კომიტეტმა გადასწყვიტა პარტიულ ყრილობის მოწვევა. ის სამ ნოემბერს უნდა გაიხსნეს.

ნახევარი წელიწადი გავიდა ჩვენი უკანასკნელი ყრილობის შემდე, მაგრამ თითქო მთელი საუკუნე. გასული იყო, იმდენად მდიდარი იყო ეს პერიოდი დიდი შემთხვევებით და ცვლილებებით. სხვას რომ თავი დავანებოთ, მას შემდეგ გამოცხადდა დამოუკიდებელი ამიერ-კავკასია, დაიშალა უკანასკნელი და წარმოიშვენ რესპუბლიკები—საქართველოს, არარატისა და აზერბეიჯანის.

მძიმე როლი დააკისრა ისტორიამ ჩვენ პარტიას ამ დროს განმავლობაში, ... და მეტად საპასუხისმგებლო კითხვების გადაჭრა მოგვიხდა.

საბედისწერო და განცდის დღეებში, როდესაც სწყდებოდა ბედი ჩვენი აწმყოსი და მომავალისა, მაშინ, ამხანაგებო, თქვენი ხელმძღვანელი ორგანოს გულის ყური თქვენსკენ იყო მიპყრობილი. დავიწყეთ სახელმწიფოს აშენებლობა, რომელთაც სათავეში ... გვარგუნა ბედმა.. ჩვენ მუდამ ... და მო მეღებათა ერთობით ვიყავით ძლიერნი—მით უფრო ამ დიად ... იყო ძვირფასი და საჭირო საერთო აზრი სწორედ ისე, როგორც ... თავგანწირულება და არა ერთ ... დაბადებულა მხურვალე სურვილი ყრილობის მოწვევისა, მაგრამ მძვინვარე ანარქია არ გვაძლევდა ამის შეძლებას. ძალაუნებურათ გვიხდებოდა ბრძოლა და სვლა იმ მიმართულებითა და გზით, რომელსაც გვიკარნახებდა ... დემოკრატიისა.

დღეს, როდესაც ჩვენი ცის ტატნობზე ოდნავ მაინც გადაიწმინდა და საშუალება გვეძლევა შევიკრიბოთ, ერთი მეორეს მოვუსმინოთ, ჩვენ ვესწრაფვით აქეთკენ. ჩვენმა ყრილობამ მსჯავრი უნდა დასდვას ჩვენ წარსულ ნამუშევარს, დაადასტუროს აწმყო და გამოიმუშაოს გეგმა მომავალისა. მრავალი საჭირ-ბოროტო კითხვის გარკვევა და გადაწყვეტა მოგვიხდება ამ ყრილობაზე და საჭიროა წინასწარი მომზადება, რომ მისი მუშაობა ნაყოფიერი გამოდგეს.

მაშ ემზადეთ, ამხანაგებო, მომავალი ყრილობისათვის.

ყრილობისათვის შემუშავებულია შემდეგი დღის წესრიგი:

1) საოლქო კომიტეტის მოხსენება, 2) საკონტროლო კომისიის მოხსენება, 3) ეროვნულ საბჭოს ს. დ. ფრაქციის მოხსენება, 4) მთავრობის წევრთა მოხსენება, 5) დამფუძნებელი კრება და მისთვის კანდიდატების დასახელება, 6) აგრარული საკითხი, 7) მუშათა საკითხი, 8) დამოკიდებულება სხვა პარტიებთან, 9) ადგილობრივი თვითმართველობა, 10) პარტიული მუშაობა, 11) ინტერნაციონალი, 12) არჩევნები.

სასურველი და საჭიროა აღნიშნული კითხვები გახდეს ფართო მსჯელობის საგნათ ადგილობრივ პარტიულ ყრილობებზე მათ ყოველ მხრივ გასარკვევათ და დასამუშავებლათ.

ორგანიზაციებს უფლება აქვთ წარმოადგინონ წერილობითი წინადადება ამა თუ იმ კითხვის დღიურ წესრიგში შესატანათ არა უგვიანეს 20 ოქტომბრისა.

შენიშვნა: ყრილობაზე წარმომადგენლობა—ამიერ-კავკ. ს. დ. მ. ორგანიზაციების წესდების მე 12 მუხლით.

საოლქო კომიტეტი.

ეროვნულ უმცირესობათა ენა

საქართველოს პარლამენტმა უკვე მიიღო კანონი სახელმწიფო ენის ხმარებისა და ეროვნულ უმცირესობათა ენის უფლებისა. კანონი აღიარებს, რომ საქართველოს რესპუბლიკაში სახელმწიფო ენა არის ქართული ენა, ამავე დროს პარლამენტმა ხაზი გაუსვა მეორე პრინციპსაც: უზრუნველყოფილი უნდა იქნას უმცირესობათა უფლებაც.

მაგრამ პრინციპის აღიარება კიდევ არ ნიშნავს კითხვის გადაჭრას. არც ავსტრიის კონსტიტუცია უარყოფს ენების უფლებას, მაგრამ ვერავინ იტყვის, ვითომ ავსტრიაში ყველა ენას თანასწორი უფლება ჰქონდეს. საქმე პრინციპის პრაქტიკული განხორციელებაა.

ჩვენი კანონმდებლობა უკვე შესდგა ასეთს განხორციელების გზაზე: მომრიგებელ მოსამართლეთა. კანონი აწესებს, რომ იქ, სადაც მცხოვრებლები საგრძნობ უმცირესობას წარმოადგენენ, მოსამართლემ უნდა იცოდეს უმცირესობის და ქართულთან ერთად ამ ენაზე უნდა იქნას საქმის წარმოება, დაინტერესებულ პირს ნება აქვს ქაღალდები მიიღოს თავის ენაზე და სხ.

ამაზე შორს წასვლა ჩვენ არ შეგვიძლია, რადგან საქართველოს რესპუბლიკის დიდმა უმრავლესობამ იცის ქართული ენა და ამიტომ ყველა ენების ოფიციალურ ენებათ გამოცხადება შეუძლებელია და მავნებელიც. ჩვენი პარლამენტის ახალ კანონშიც უდაოდ არის მიღებული ის დებულება, რომ სახელმწიფო ენის უფლება მხოლოდ ქართულ ენას აქვს. საკითხის ამ მხარეს არავითარი გაუგებრობა არ გამოუწვევია და შეიძლება ითქვას, რომ ის საქართველოს პარლამენტის ერთსულოვან შეხედულობას შეადგენს.

სამაგიეროთ დიდი აურზაური გამოიწვია საკითხმა თუ რომელი ენა უნდა იყოს პარლამენტის ენა; თითო-ოროლა გამონაკლისს გარდა ყველანი შეთანხმდენ იმაში, რომ პარლამენტში საქმის წარმოება და კამათი უნდა ხდებოდეს ქართულ ენაზე. აქედან ლოღიკურათ გამომდინარეობს ისიც, რომ ქართული ენის ცოდნა აუცილებელ საჭიროებას წარმოადგენს პარლამენტის დეპუტატისათვის. წინააღმდეგ შემთხვევაში აღნიშნულ დებულებას ქართული ენის შესახებ ყოველივე ძალა და მნიშვნელობა ეკარგება. ასე ესმის ეს კითხვა სოციალდემოკრატიას და ეჭვი არ არის, სხვა პარტიებიც ამ აზრს იზიარებენ. მართალია, ჩვენში არიან ისეთებიც, რომელნიც ფიქრობენ, რომ ქართული ენის ცოდნა დეპუტატისთვის საჭირო არ უნდა იყოს, მაგრამ ეს უბრალო გულუბრყვილობით უნდა აიხსნას და სერიოზული საბუთი ამათ არ მოეპოვებათ. მით უმეტეს შეუძლებელია ეს, რომ ჩვენ კანონით უკვე სავალდებულოთ გავხადეთ ქართული ენის ცოდნა მომრიგებელ მოსამართლისათვის და დეპუტატისთვის ხომ კიდევ უფრო საჭირო უნდა იყოს ის.

მიუხედავათ ამისა 27 ენკენისთვის სხდომაზე საქართველოს პარლამენტში დიდი შეხლა-შემოხლა მოხდა აღნიშნულ კითხვის გარშემო. აქ თავი იჩინა დაგუბებულმა ეროვნულმა გაწბილებამ და სოციალდემოკრატიულ ფრაქციის წინააღმდეგ ყველა ფრაქცია გაიერთიანა.

ცნობილია, რომ ყოველი ძალადობა იწვევს წინააღმდეგობას. ეს ძალადობა გამოიწვია საქართველოს წვრილ ეროვნებათა ნაციონალისტების შეერთებამ და მათმა ყოვლად შეუწყნარებელმა პრეტენზიებმა: მათ განუზრახავთ ქართულ ენის გვერდით შექმნან მეორე სახელმწიფოებრივი ენა—რუსული იმ საბუთით, რომ ეს ენა ყველას ესმის. ამან აავსო ჩვენი ნაციონალისტების მოთმინების ფიალა და მათმა ბოღმამ ასე ძლიერათ გადმოხეთქა 27 სექტემბრის სხდომაზე.

ჩვენც სასტიკათ ვზრახავთ იმ წვრილ ერების ნაციონალისტებს, რომელთაც თითქო თავი მოაქვთ სამშობლო ენის უცოდინარობით და დემონსტრატიულათ მოითხოვენ, რომ მათ რუსულ ენაზე ლაპარაკის უფლება ქონდეთ. ამ ნებსით თუ უნებლიეთ გადაგვარებულ ჯგუფისთვის ჩვენ არავითარ უფლების მიცემა არ გვსურს, რადგან უფლება უნდა ეკუთვნოდეს ხალს, და არა მის გადაგვარებულ ნაწილს. ეს ჩვენ აშკარათ უნდა განვაცხადოთ. ამიტომ შევიტანეთ ჩვენ წინადადება, რომ კანონ-პროექტში ამოშლილიყო ის მუხლი შენიშვნით, სადაც სიტყვის წარმოთქმის უფლებაზე იყო ლაპარაკი. ჩვენ გვინდოდა რეგლამენტისათვის მიგვენდო ერთნაირი მეთოდის შემუშავება, თუ ვინიცობაა მართლა მოვიდოდენ ისეთი დეპუტატები, რომელნიც თავის წარმომგზავნ ერის ენას უარყოფდენ.

ერთი სიტყვით, პარლამენტის ენა ქართული ენა უნდა იყოს. თუ ეროვნული უმცირესობა მაინც მოისურვებს გამოგზავნოს ისეთი დეპუტატი, რომელმაც ეს ენა არ იცის—დეე გამოგზავნოს. ეს მისი ნებაა. ჩვენ ვფიქრობთ, რომ ასეთი დეპუტატი თითონ იგრძნობს უხერხულობას და არ მოისურვებს იჯდეს ისეთს დაწესებულებაში, რომლის ასავალ-დასავალი მას არ ესმის.

რეგლამენტით მხოლოდ დროებითის წესების შემუშავება შეიძლება, უფლება კი ასე თუ ისე მუდმიობას გულისხმობს. ამიტომ გვინდოდა ჩვენ აღნიშნულ მუხლის ამოშლა.

ვიმეორებთ: ხალხს ეკუთვნის უფლება აირჩიოს ის, ვინც მას უნდა. დეპუტატის მოვალეობა კი ის არის, რომ ხალხს ემსახუროს და არა თავის თავს.

პრესა

რუსული „გრუზია" ქართულ საქმეებს არკვევს. განსაკუთრებით ვერ მოუნელებიათ ნ. ჟორდანიას რეფერატი, რომელშიც დემოკრატიის შეხედულება იყო გარკვეული საქართველოს მომავალ წყობილებაზე. ბ. კ. პ. თუმანოვმა მთელი რიგი წერილების უძღვნა ამ საგანს. მაგრამ დიდი აზრი და საყურადღებო ამ წერილში ჩვენ ვერაფერი დავინახეთ.

იქ ადგილი აქვს მხოლოდ დემაგოგიას, და არც უხეიროთ წარმოებულს.

„განა გლეხობას, როგორც ჟინიან ყმაწვილს, არაფრის გულისთვის არ სურს ჩვეულებრივ მიიღოს საკეთილო სამსახური მუშათა კლასის და ყველგან, სადაც იყო რევოლიუციები, წინააღუდგა იმათ გეგემონიას, ვისაც „ბედნიერება სურდა ხალხისთვის", და ამ ბედნიერებას მუშათა კლასის გეგემონიაში ხედავდა"?

ბ. თუმანოვის აზრით ეს ადვილი გასაგებია. გლეხებს თვითონ სურს მართვა-გამგეობის ხელში ჩაგდება და მთელი სახელმწიფოს მოწყობა აღონ.

„არ უნდა გაგვიკვირდეს, ის, რომ გლეხები ცდილობენ თავის ხელში აიღონ მთელი პოლიტიკური ძალა-უფლება და გზაში შეხვედრილ ყველა დაბრკოლებას ანგრევენ და სპობენო".

„შეუგნებელი" გლეხები ჩადიან ამას ინსტიქტიურათ, „შეგნებულნი" სრული შეგნებით, რომ საჭიროა პოლიტიკური ძალა-უფლების ხელში ჩაგდება თავის ეკონომიური ინტერესების დასაცველად".

ამ რიგათ გამოდის, რომ გლეხები ყველგან იმიტომ ამხობენ რევოლიუციას, რათა გზა გაიკაფონ მართველობის ხელში ჩასაგდებათ, მაგრამ ბ. თუმანოვი აქ საკუთარ ფანტაზიას, ან უკეთ დემაგოგიას აწარმოებს. იგი ეუბნება გლეხებს, თითქო მათ მიერ ძალა-უფლების მოსაპოვებლათ საჭირო იყოს რევოლიუციის დასამარება.

ნ. ჟორდანია კი სწორეთ იმას ამბობდა, რომ რევოლიუციის დასამარებით გლეხობა თვითონ კი არ იგდებდა ხელში მთავრობის სადავეს, არამედ აძლევდა მას ხელში ავანტიურისტებს, რეაქციონერებს, ხალხის მყვლეფელთ და ამით თავის ინტერესებსაც ზარალს აყენებდა.

ბ-ნ თუმანოვს უნდა კონტრ-რევოლიუციონერობა—გლეხების სასარგებლო მოვლენათ დასახოს. ნ. ჟორდანია კი ზოგიერთ გლეხთა შეუგნებელ წრეების გალაშქრებას მუშათა და საერთოდ დემოკრატიის წინააღმდეგ მათ დამღუპველ მოვლენათ სახავს.

საქმე სწორეთ იმაშია, რომ გლეხებმა როგორმე შეინარჩუნონ ძალა უფლება. შეინარჩუნონ ქალაქის მუშებთან ერთად, ვინაიდ ნ ამ ორი ელემენტის დემოკრატიული ინტერესი, სისწორით გაგებული, სრულიად ეთანხმება ერთი-მეორეს. მუშების გეგემონია რომ სუფევდეს, მაშინ სოციალიზმის განხორციელება დაიწყებოდა. მარა ჩვენში ასეთი გეგემონია არ არსებობს. აქ მხოლოდ არის მეთაურობა მუშების და მოწინავე გლეხკაცობის, საერთო დემოკრატიულ ალმშენებლობით სამუშაოს ასასრულებლად.

შეუგნებელნი ვერც ერთს და ვერც მეორეს ვერ გაუყვენ. შეგნებულნი კი ამ გზით მიდიან. ბ ნ თუმანოვს, რომელმაც ისტორია და ცხოვრების ფაქტები ყირაზე დააყენა, უკულმა მოგვაჩვენა, სულ სხვა აზრი აქვს ამ გლეხებზე, რომელნიც მუშებს ამოუდგენ გვერდში:

„ის ელემენტები, რომელთაც ბ-ნი ნ. ჟორდანია, მოწინავე გლეხებს უწოდებს, რომლებზედაც ფიქრობს იგი დაყრდნობას დანარჩენ რეაქციონურ გლეხკაცობის წინააღმდეგ, ეს ის გლეხებია, რომელთაც ჯერ ვერ გამოუყვიათ გლეხთა ინტერესების დაცვა საერთო სახალხო მიზნებისკენ მისწრაფებისაგან".

მაშასადამე არა მოწინავენი, რომელნიც დღეს „უკმაყოფილონი" არიან და ხშირათ აჯანყებასაც ახდენენ, უკვე ასეთი ინტერესების გამოყოფა შეუგნიათ.

აქამდე ცნობილი იყო, რომ თავის ინტერესების შეგნება უფრო ადვილია, ვინემ ამ ინტერესების საერთო სახალხო ინტერესებთან დაკავშირება და სახალხო მიზნებისთვის დამორჩილება. მოწინავენი და განვითარებულნი ასეთ სახელმწიფოებრივ სიმაღლემდე ადიან, თავის ინტერესებს საერთო მიზნებს უკავშირებენ და ამით ნამდვილ თვითმართველობას საფუძველს უყრიან. შეუგნებელნი თავის ეზოს იქით ვერას ხედავენ და ეზოს ღობიდან ერთი სარის დაკარგვისათვის მზათ არიან მთელი სახელმწიფო დაანგრიონ, და ვერ ხედავენ რომ ამას მათი ეზოს ღობის და მთელი მეურნეობის დანგრევა მოჰყვება.

აი ამ უკანასკნელთა შიში აქვს ნ. ჟორდანიას და სამართლიანათაც.

იგი აღნიშნავს, რომ თუ გლეხობამ ამ ვიწრო პირადულ შეხედულებებს გადააბიჯა, რის ნ შნები მოწინავე გლეხებში უკვე ნათლათ სჩანს, ჩვენ შევქმნით დემოკრატიულ წყობილებას „და ეს იქნება ერთათ ერთი მაგალითი, როცა გლეხებმა არ გადააბრუნეს რესპუბლიკა და გამოვიდენ პოლიტიკურ თვითმართველობის გზაზე".

როგორც ხედავთ ნ. ჟორდანია ლაპარაკობს არა მუშათა გეგემონიაზე, არამედ გლეხების გამოსვლაზე პოლიტიკურ თვითმართველობის მოსაპოებლად, და რესპუბლიკის განსამტკიცებლად, რაც მოასწავებს ბატონობას ხალხისას, ე. ი. საზოგადოების მშრომელ და ღარიბი ნაწილისას. ეს შეასუსტებს მუშათა და გლეხთა შორის იმ ანტაგონიზმს, რომლის გაღვივება ასე სულით და გულით სწადია ბ. თუმანოვს.

იგი მოგვიწოდებს: „დაადევით აბა შეგნებულ გლეხს გადასახადი და ნახავთ იგი თუ არ გადაატრიალებს თქვენს მუშათა გეგემონიასო". ბ. თუმანოვმა იცის, რომ გადასახადისთვის საფრანგეთის გლეხობამ 1848 წელს დაამხო რესპუბლიკა და მიიღო იმპერატორი ნაპოლეონი, რომელიც შემდეგ მას მაგლაჯუნასავით დააწვა კისერზე. ჩვენ გვინდა და ვიმედოვნებთ, რომ ქართველი გლეხობა მუშებთან ერთათ ამ შეცდომას არ განიმეორებს. მან იცის, რომ რესპუბლიკასთან ერთად დაკარგავს იგი თავისუფლებას, დაკარგავს მიწას და პოლიტიკურ უფლებებს. იგი მაშინ მართვა-გამგეობის პატრონი კი არ შეიქნება, როგორც ამას ბ. თუმანოვი სადემაგოგიოთ უქადის, არამედ იმ რეაქციონური ელემენტებისა, რომელნიც წინეთაც და ეხლაც დემოკრატიის განხეთქილებაზე აგებენ თავის კეთილდღეობას. სწორეთ ამიტომ ცდილობს ბ. თუმანოვი რუსულ „გრუზიაში" ქართველი გლეხების დაპირდაპირებას მუშებისთვის. მაგრამ მის ანგარიშებს ჩვენი გლეხობის დიდი უმრავლესობა არ გაამართლებს. იგი რუსულ „გრუზიას" არ აფასებს, არც კითხულობს და თუ წაიკითხა შორს ზიზღით გადააგდებს.

* * *

გაზ. „მშაკი"-ს № 194-ში მოთავსებულია მისი მუდმივი თანამშრომელ დრამატურგ შირვანზადეს წერილი სათაურით: „რა უფლებით"? წერილი საერთოდ ეხება სომხურ საზოგადოებრივ ცხოვრების ვითარებას და საზოგადოების სახელმძღვანელო წრეების სულით დაცემას.

„მაგრამ—ამბობს სხვათა შორის ავტორი,—როდესაც მე ვიძახი სომეხი ხალხი თავის დამარცხების დღესაც კი არ უნდა დაეცეს სულით, ეს იმას კი არ ნიშნავს, რომ მან უნდა გაკადნიერებულად მარცხნივ და მარჯვნივ მუქარები შეუთვალოს.

ამ სტრიქონების წერით,—დასძენს შირვანზადე,—მე მხედველობაში მყავს ის პირები, რომელნიც სრულებით უდროოთ და შეუწყნარებელ კილოთი პოლემიკას აწარმოებენ ქართველების წინააღმდეგ. უწინარეს ყოვლისა ზემოხსენებულ პირების ნაწერებიდან და ნალაპარაკებიდან აშკარად სჩანს, რომ მათ წარმოდგენაც არ აქვთ ქართულ საზოგად. მისწრაფების შესახებ და საერთოდ სრულიად არ არიან გაცნობილნი ქართველების სულისკვეთებასთან.

მათ არ ესმით, რომ, იმას, რასაც სწერენ და ლაპარაკობენ, შეუძლიან სულ წინააღმდეგი შედეგი მოჰყვეს და გაამწვავოს ერთა დამოკიდებულება.

რომ წარმოვიდგინოთ კიდეც, რომ ქართველების შესახებ მათი დაწერილი და ნათქვამი სრულ ჭეშმარიტებას შეიცავს, მაინც უნდა ესმოდეთ, რომ სიმართლის თქმასაც კი აქვს თავის დრო. გარდა ამისა მე მსურს ვიცოდე: ამგვარ სერიოზულ და საპასუხისმგებლო კითხვებში, რომელი ზნეობრივ უფლებით გამოდიან ისეთი პირები, რომელთაც არ აქვთ არც საპასუხისმგებლო უფლება, არც იმდენი ზნეობრივი სახელი, რომელიც ამ გვარათ ასპარეზათ გამოსვლის ნებას აძლევდეს მათ".

ჩვენ შეგვიძლია მხოლოდ ერთი დავსძინოთ: სიმართლის თქმას და სინამდვილის გამორკვევას, რაც უნდა მწარე იყოს იგი, ჩვენ სიამოვნებით მივეგებებოდით. მხოლოდ ბოროტებით და მძულვარებით აღსავსე წერილები იწვევენ ჩვენს გულის წყრომას. მხოლოდ ისეთი მოღვაწენი, რომელნიც გამსჭვალულნი არიან თვით ჩვენი რესპუბლიკის დამხობის სურვილით და ამ დამხობაზე ფიქრობენ თავის ბედნიერების აგებას—პოულობენ და კვლავაც იპოვნიან ჩვენში შეურიგებელ მოწინააღმდეგეს. სომხის ხალხთან მეგობრობა და ერთსულოვნობა—აი ჩვენი მიზანი. ერთა მოძულე შოვინისტებთან, რომელი ნაციისაც უნდა იყოს—სასტიკი და დაუნდობელი ბრძოლა—აი ჩვენი დევიზი. შირვანზადეს თითქოს გონია, რომ ჩვენს წინააღმდეგ სიმართლეს ამბობენ, მაგრამ უდროოთ ამბობენ. ჩვენ კვლავ ვიმეორებთ უდროოთ ნათქვამ სიმართლისთვისაც არ გავკიცხავთ, მაგრამ უსამართლობას კი ვერც დროზე ვიწამებთ, ვერც უდროოთ.

მხოლოდ ეს უნდა მიიღონ მხედველობაში იმ მოღვაწეებმა მეზობელ ერიდან, რომელნიც ჩვენს სახელმწიფოს ეკვეთებიან.

საქართველოს გარშემო

IV.

გრ. ჩალხუშიანის წერილმა გამოძახილი იპოვა იმავე „პრ. კრ." ში.

თფილისელი არტისტი გ. გ. კარაკურბატოვი სწერს (№ 129) „საქართველოზე ცილისწამების გამო".

რატომ წასულა ეს არტისტი საქართველოდან?

თავის თავზე ის არაფერს ამბობს. თავისი ამხანაგების შესახებ კი ასეთ ცნობებს იძლევა:

„ოთხი ჩემი ამხანაგი,—სწერს ის,—არტისტებ: რუზაევი, ტორსკი, ბრაგინი და ესეევი თფილისიდან იქნენ გაძევებულნი 24 საათში იმიტომ, რომ ლაპარაკში, რომელიც საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის უკანონო მოქმედებას შეეხებოდა, მათ საქართველო მოიხსენიეს „კუკურუზნაია რესპუბლიკათ".

კარა კურბატოვის წერილში დადასტურებულია გრ. ჩალხუშიანის საბუთები. ახალი საბუთებიც ბლომათაა:

საქართველოს დამოუკიდებლობის გა-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

სოფიო სოლომონის ასული, ელიზაბეტა სოლომონის ასული, ელენე და მარია ათანასეს ასულნი ივანე, დავითი, მიხეილი და პავლე ათანასეს ძენი გრიგორაშვილები ულრმესი მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობ მეგობრებს პირველი საყვარელი შვილის, მეორე ქმრის ხოლო დანარჩენნი ძვირფასი ძმის

კონსტანტინე ათანასეს ძე გრიგორაშვილის.

მიცვალებულს გამოასვენებენ საკ. ბინიდან (ნადეჟდინის ქუჩა) 29 სექტემბერს დილის 10 საათზე წაასვენებენ წმინდა ბარბალეს ეკლესიაში. დაკრძალვა ამავე ეკლესიის გალავანში.

[illegible]ბისათანავე სომხის ჯარის ნაწილებმ[illegible] წინადადება მისცა საქართველოს მთავრობამ ქალაქიდან გასულიყო და [illegible] ეს ვერ შესძლეს სომხებმა, მათ [illegible] მიცემა შეუწყვიტეს და სასმელ-საჭმელი მოუსპეს.

[illegible]თა შტაბს ავტომობილები წა[illegible] და როცა სომხებმა დაამტკიცეს, რომ ავტომობილები მათი საკუთრება [illegible], შენზინი აღარ მისცეს.

[illegible]თა დევნისაგან გამოქცეულ სო[illegible]ილვილთა ბავშვები ვნახე. ?ათი [illegible] [illegible]ილით იყო გატენილი, მთელი [illegible]ით ბალახი და მიწა ეჭამათ. [illegible] ბავშვების მოთავსება სცადეს სუ[illegible], სადაც სასმელიც იყო, საჭმელიც, მაგრამ ქართველმა მამებმა ისინი [illegible] გარეკეს.

[illegible] აფიცრებს და „ჩინოვნიკებს" [illegible]. მათ არავითარ დახმარებას [illegible] მაგირს აძლევს საქართველოს [illegible]ა იმ დროს, როცა ქართველი [illegible]ი და „ჩინოვნიკები" თავ-თავის [illegible]ლებენ ჯამაგირებს.

[illegible]ლდებები! დაბოლოს გ. გ. კარა[illegible]ვი წერილს ასე ათავებს: „მე [illegible] მაგალითების მოყვანა შემიძლია [illegible] „[illegible]თლიანობის" დასასურათებლათ, [illegible]ც იჩენს საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკა არა ქართველთადმი და აგრეთვე შემეძლო მეთქვა [illegible]ახებაც, თუ ვის უბედურებაზე [illegible] საქართველოსთვის ბედნიერება, [illegible] ყარსის და ბათუმის ჩაბარების შესახებაც მეთქვა, მაგრამ ამის შესახებ ვერ არაფერს ვიტყვი, გავჩუმდები.

ჩვენ არ ვიცით, როდის და რანაირის [illegible] დაიწყებს ლაპარაკს კარა კურბა[illegible], ეგონებთ, ყველასათვის აშკარა [illegible] იყოს, რომ უბრალო ენით [illegible]ვები ჩვენთან ლაპარაკს აღარ [illegible]ებენ!

[illegible]ები „კუკურუზნაია" და სხ. თავის თავად ისეთს არაფერს წარმოადგენს, რომ ამის წარმოთქმისათვის ვინმე გაძევებულ იქნას ისე, როგორც სიტყვა — „[illegible]და"-ს ხმარებისათვის, მაგრამ საქმე იმაშია, თუ რა პირობებში წარმოსთქვამ ამ სიტყვებს, როგორის მიმართვით და სხ.

[illegible] გასამართლებელი საბუთი შეიძლება [illegible]პოვოს აქ კაცმა ისე, როგორც „[illegible]ეში" ამას წინად ა. სელიხანოვიჩმა გაამართლა გენ. ჟუნკოვსკი!

[illegible] სპეკულიაციამ გაიტაცა, დინამიტს ყიდულობდა და ყიდდა — ფულს იგებდა ამით და თუ მის ბინაზე გასასყიდი დინამიტი აღმოაჩინეს, განა ამისთვის უნდა დაეპატიმრებიათ გენ. ჟუნკოვსკი?

[illegible] რომ ყველაფრის გამართლება შეიძლება! თუ თქვენს ბინაზე მაგ., ქურდი დაიჭირეთ და ის გეტყვის — რაც მიმაქვს, ის ნაქურდალი არ არის, უკანვე დავაბრუნებ, — უნდა გაუშვათ..

[illegible]ნი მასალა აქვს ლევ. ყიფიანს [illegible] „არაბესკებში" თუ ფელეტონებში [illegible]მოთ „კავკაზსკოე სლოვო"-ში, მაგრამ ის ასეთ რამეებზე ხომ კრინტს არ, ან ვერ დასძრავს, ვინაიდან ის მუდამ იცავს დევნილ რუს აფიცრებს და ჩინოვნიკებს!..

[illegible]ამ მოიტანა და აქვე უნდა ითქვას, რომ ლევ. ყიფიანმა არც იმ მასალით ისარგებლა, რომელიც ამ დღეებში მას [illegible]ა ვაჭართა დეპუტაციამ მისცა არა მიღ[illegible]ვის მეთაურობით.

ეს დეპუტაცია წარსულ კვირაში წარუდგა ფინანსთა მინისტრს ჟურულს და, როგორც გაზეთებმა გადმოგვცეს, [illegible]ა მინისტრად დანიშვნა.

[illegible] ითქმის ოთხი თვეა მინისტრად არის, მხოლოდ მეოთხე თვეს მიულოცეს დანიშვნა!

საიდან მოვიდა ეს დეპუტაცია? ჩვენ ვიცით, ახრა მთას იქიდან ის არ მოსულა, [illegible]კეანეები მას არ გამოუვლია. გზები არ ყოფილა შეკრული, რომ თფილისამდე ვერ მოეღწია.

ეს დეპუტაცია სომხის ბაზარში არსებულ საბირჟო კომიტეტიდან გამოვიდა და გოლოვინის პროსპექტზე იარა ფინანსთა სამინისტრომდე ოთხი თვე. რატომ დაიჩენ ამდენ ხანს ისინი გზაში და თუ გზაში არ ყოფილან, რათ „ეძინათ [illegible]?"

[illegible] ლევ. ყიფიანისთვის შესაფერი მასალა! მაგრამ ის ამაზე ყურს მოიყრუებს. ის მხოლოდ საქართველოს მთავრობის [illegible]ებაში „ქექს" საკბილოს, გასახარელს...

წვრილ ერებს, ის ინტერნაციონალისტია!

ადრე რუსეთის გაზეთებში ჩვენ ვიხილავთ ლევ. ყიფიანის წერილებსაც თფილისის გაზეთებიდან გადაბეჭდილს, საქართველოს მთავრობის წინააღმდეგ!

იქ მას, უეჭველია, მიიღებენ იმ მასსის მეთაურად, რომელიც უკმაყოფილოა „შოვინისტური მიმდინარეობით" და რომლის შესახებაც გრ. ჩალხუშიანი სწერდა.

საზოგადოთ რუსეთის გაზეთებში იბეჭდება ცალმხრივი მასალა. ყველაფერი იბეჭდება, რაც კი საქართველოს წინააღმდეგაა მიმართული!

ისეთ წერილს კი, როგორიც ამ დღეებში იყო მოთავსებული „ბორბაში" (№ 177) ილია ოდიშელიძისა, რუსული გაზეთები არ გადაბეჭდავენ.

ამას წინად „ტრუდოვოე ზნამიაში" 25 რუსი აფიცრის ხელმოწერილი დაიბეჭდა, რომ მათ ციხეში ალპობს უდანაშაულოდ საქართველოს მთავრობა. ამ აფიცრებს და სხვათა შესახებ სწერდა ლევ. ყიფიანიც „კავ. სლო."-ში.

ილია ოდიშელიძე ამის შესახებ შემდეგს მოგვითხრობს: „მეგონა, რომ იმ აფიცრებში, რომლებმაც ხელი მოაწერეს ხსენებულ წერილს იქნებოდენ ჩემი ყოფილი თანამოსამსახურე — ხელქვეითნი კავკასიის არმიიდან, რომელსაც მე ვუფროსობდი. ამიტომ მე წავედი ციხეში, რომ შემემოწმებია მათი საჩივარი, პირადათ გამეგო რუს აფიცერთა მდგომარეობა და დავხმარებოდი მათ რითაც შემეძლო. ორჯერ ვიყავი ციხეში"...

შემდეგ ის ჩამოთვლის ყველა იმ ბრალდებებს, რომლებიც გაზეთებში იყო მოყვანილი და თავის დასაბუთებულ წერილს ასე ათავებს: „როგორია ჩემი საერთო დასკვნა, ჩემი პ სუხი ლევ. ყიფიანის შეკითხვაზე — „ინსინუაციაა"? — მე ვუპასუხებ: დიახ, ინსინუაცია, ვინაიდან ღია წერილიც, სიტყვერი ახ ნა ამის შესახებ 25-ის ხელის მომწერთა მიერ და თვით იმ წერილის გამოქვეყნების წესით, მისი გაგზავნით რუსეთის და უკრაინის ყველა კუთხეებში ცდილობენ დაუმტკიცონ რუსებს, რომ ქართველებმა და საქართველოს მთავრობამ ციხეებში მოაწყო რუსი აფიცრებისთვის საწვალებელი ადგილები! ეს არ არის სიმართლე და არც შეიძლება სიმართლე იყოს! რომ საქართველოს მთავრობა ზოგჯერ ცდება, ეს სიმართლეა, მაგრამ ეს სიმართლეა როგორც ქართველებისთვის ისე რუსებისთვის".

ასეთ დასაბუთებულ წერილებს რუსეთის გაზეთებში არ გადაბეჭდავენ არასდროს, ლევ. ყიფიანის და სხვათა „ინსინუაციებს კი — ყოველთვის!

დეპეშები

(საქართველოს დეპეშათა სააგენტო).

28 სექტემბერი.

ბერლინი. შამპანში, არგონისა და მეუზის შუა ფრანგების და ინგლისელების იერიშები ჩვენი ფრონტის გასარღვევად უნაყოფოდ ჩატარდა. შამპანის რაიონში სიუპის და ენის მაღლობთა დასავლეთით და აგრეთვე ვერდენის დასავლეთით არგონისა და მაასის შუა ფრანგებმა და ამერიკელებმა შემოტევა დაიწყეს, რომელიც მოგერებული იქნა. ტაგიურთან და რიპოკთან მტერმა შესძლო დროებით გამაგრება, მაგრამ აქედან მალე იქნა განდევნილი. არგონის და მაასის შუა მტერი შემოიჭრა ჩვენს წინა ხაზში და მიაღწია მონტ-ბლონვილამდე. აქ ის შეჩერებულ იქნა. მტრის განზრახვა, რომ ჩვენი ფრონტი ფართოდ გაერღვია, უნაყოფოდ დამთავრდა.

კონსტანტინეპოლი. სამხედრო მოხსენება. პალესტინის ფრონტი. ჩვენ მარჯვენა ფრთაზე გაჩაღდა ხელახალი შეტაკებები.

მესოპოტამიის ფრონტი. ბირთან მოწინააღმდეგის იერიშები მოგერებულ იქნა. სხვა ფრონტებზე არაფერი საყურადღებო არა მომხდარა რა.

ვენა. სამხედრო მოხსენება. ტიროლის და ვენეციის ფრონტებზე საარტილერიო ბრძოლები ხდება. დასავლეთის ფრონტზე ავსტრო-უნგრეთის ჯარები მონაწილეობას იღებენ მაასის აღმოსავლეთ ბრძოლებში.

ბერლინი. საღამოს სამხედრო მოხსენება. კამბრეს გზებს შუა მოწინააღმდეგეთა ჯარებმა განაახლეს იერიშები. მა[illegible] [illegible] [illegible] მოხვდა.

პარიზი. სამხედრო მოხსენება. 27 სექტემბერს მთელი დღე ღამის განმავლობაში ფრანგებმა ხელახლივ შეუტიეს და გაიმარჯვეს კიდეც. გერმანელების ცდას შეეჩერებინათ ჩვენი იერიშები, ნაყოფი არ გამოუღია. ფრანგებმა აიღეს ახალი ტერიტორია ობერივსა და სენმარს შუა.

ტოკიო. რეიტერის სააგენტოს ცნობით, 25 სექტემბერს იაპონიის კავალერია შევიდა ნერჩინსკში.

კოპენჰაგენი. შვეციის ნავი „გუნდელი" წააწყდა ნაღმს და დაიღუპა სკაგენიდან 6 მილის მოშორებით. დაიღუპა 19 კაცი. ჰფიქრობენ, რომ ეს ნაღმი შედიოდა ახალ სანაღმო ხაზში.

როტერდამი. „მაასბოდე" იტყობინება, რომ ისპანიის გემი „რამონინუმბრუ" ერთ ინგლისელ გემთან შეტაკების შემდეგ დაიღუპა.

ტაშკენტი (მოსკოვით). ც. ცმ. კომიტეტის ბიულეტენი: ფრონტებზე ცვლილება არ მომხდარა. ასხაბადის ფრონტის შტაბი ღებულობს მკაცრ ზომებს ასხაბადის კონტრ რევოლიუციონურ მოძრაობის მოსასპობად. რადგანაც რკინის გზებზე ხდება ოპიუმის კონტრაბანდით შემოტანა, ორენბურგის შტაბმა ბრძანება გამოსცა ყველა კონტრაბანდისტები დაჭერისათანავე იქვე დახვრიტონ.

საბჭოთა მთავრობა მთელ რუსეთში აპირობს საყოველთაო შრომის ბეგრის დაწესებას.

ტაშკენტი განიცდის ქალაქის კრიზისს. ტაშკენტში წელს დიდი მოსავალია დარმანისა, რომელიც საჭიროა სანტონინის მოსამზადებლად. დარმანი მოიკრიფება 300 ათას ფუთამდე.

საქართველოს ეროვნული საბჭო

27 სექტემბრის სხდომა.

თავმჯდომარეობს **კარლო ჩხეიძე**

საბჭო ამტკიცებს წინა სხდომებზე მიღებულ კანონ-პროექტების საბოლოო ტექსტს.

კანონპროექტი საპარლამენტო ენის შესახებ.

მომხსენებელი **რ. არსენიძე:** ახლო წარსულში საბჭომ მიიღო კანონი, რომლის თანახმად ეროვნულ უმცირესობათ უფლება ეძლევათ თავიანთი წარმომადგენლები გამოგზავნონ საბჭოში. ამის შემდეგ თავის თავად დაისვა საკითხი გამომუშავებულ იყო სახელმწიფო ენა. ეს ჰქონდა მინდობილი საკონსტიტუციო კომისიას. ამ კომისიაში დავა არ გამოუწვევია იმ საკითხს, რომ ოფიციალურ, სახელმწიფო ენათ ქართული ენა ყოფილიყო. სადავო შეიქნა მხოლოდ კანონპროექტის მეორე ნაწილი, ე. ი. თუ როგორი ფუნქციები და უფლებები მიეცეს ეროვნულ უმცირესობათა წარმომადგენლებს. ჩვენი სახელმწიფო დემოკრატიული რესპუბლიკაა, ეს ბევრ რამეს გვავალებს. პირველ ყოვლისა ყველა შიგ მცხოვრებ ერთა პოლიტიკური უფლებების უზრუნველყოფას. კომისიამ საჭიროდ დაინახა მისცეს უფლება უმცირესობათა წარმომადგენლებს თავის დედა ენაზე წარმოსთქვან საბჭოში სიტყვები და გამოხატონ თავისი სურვილები. ჩვენ გვგონია, რომ სახელმწიფოებრივი პრინციპით და ერთა თანასწორობის მოსაზრებით მათთვის ასეთი უფლების მინიჭება აუცილებელია. ჩვენ მიერ 23 ენკენისთვის მომრიგებელ მოსამართლეთა შესახებ მიღებული კანონი ამ მოთხოვნილებას სავსებით აკმაყოფილებს.

ზოგიერთ სახელმწიფოში, მაგ. შვეიცარიაში სამი ენაა, მაგრამ იქ სხვანაირი პირობებია: სამი თანასწორი ერია, არის სხვა პირობებიც, რომლითაც გამოწვეულია ეს გარემოება. ჩვენში კი სახელმწიფო ენა ერთი უნდა იყოს. არის პრაქტიკული უხერხულობა. შეიძლება რომელიმე წარმომადგენლის ენა არ ესმოდეს პრეზიდიუმს, ან თავმჯდომარეს, მაგრამ ჩვენ ამ შემთხვევაში გამოვდივართ ერის, მასსის და არა ერთი მუჭა ხალხის, ინტელიგენციის მოსაზრებებით. უფლება ეკუთვნის ხალხს და არა მცირეოდენ ჯგუფს და წრეებს, თუნდაც ესენი ინტელიგენტები იყვნენ. ხალხს კი დედა ენის უფლება სჭირია. და დემოკრატიზმი, რომელიც სახელმწიფოებრივობის საუკეთესო დამცველ ცაა, მხოლოდ ამ ენის უზრუნველყოფას მოითხოვს. აქედან აშკარაა თუ რომელ ენაზე უნდა ლაპარაკობდეს დეპუტატი, ეს მის სურვილზე არ არის დამოკიდებული. ჩვენ მოწინააღმდეგენი გვეუბნებიან, რომ რუსული ენა საერთაშორისო ენაა და მიიღეთ საპარლამენტო ენათო. ჩვენ ამას სასტიკად ვეწინააღმდეგებით, რადგანაც რუსული იცის მხოლოდ ინტელიგენციამ და ფართე მასამ ის არ იცის, ამიტომ ამ დებულების მიღება შეუძლებელია. დარჩა ერთი. ჩვენ უფლება უნდა მივსცეთ უმცირესობათა წარმომადგენლებს თავიანთ მშობლიურ ენაზე წარმოსთქვან სიტყვები. შეიძლება ტეხნიკურად ამის განხორციელება ძნელი შეიქნეს, მაგრამ ჩვენ აქ ვიმუშავებთ საერთო კანონს, პრინციპიალურს და არა ტეხნიკურ მხარეებს. ყოველ შემთხვევაში ოფიციალური თარჯიმნების დაწყება შეუძლებელია.

დ. ჩიქოვანი (რ. დ.) მე პრინციპიალურად უარვყოფ კანონპროექტს, ვიცავ იმ დებულებას, რომ ეროვნულ უმცირესობათა წარმომადგენლების სალაპარაკო ენა უნდა იყოს ქართული ენა. რამდენიმე ენის ხმარება პარლამენტში გაართულებს ჩვენს საქმიანობას, იქ სადაც ორი-სამი ენაა, ყველგან სცდილობენ შეამცირონ.

სპ. კედია (ე. დ.). ძალიან ცუდი მეთოდია ის მეთოდი, რომლითაც კანონმდებელი სცემს კანონებს იმის მიხედვით თუ სხვები რას იტყვიან. კანონმდებელი ანგარიშს არ უნდა უწევდეს არავის და არც არავისი ეშინოდეს. სამი თვის პრაქტიკამ მაინც დაგვანახვა, რომ პრინციპი სხვაა და სინამდვილე სხვა. რასაკვირველია, ქართველი ხალხი თავაზიანი ხალხია და თუ ასე არიგეთ უფლებები, მაშინ ჩვენ თითონ არაფერი შეგვრჩება. შვეიცარიის მაგალითი ამ შემთხვევაში არ გამოდგება. ეს ზერელე ანალოგიაა. აქ რამოდენიმე ეროვნებაა, თუ მათ თავიანთ მშობლიურ ენაზე წარმოსთქვეს სიტყვები, ჩვენც გვაქვს უფლება მოვითხოვოთ გადათარგმნა, რადგანაც დაგვაინტერესებს მათი სიტყვების შინაარსი, რომ შეგნებულათ მივსცეთ ხმა საკითხის გადაჭრის დროს. ეს კი საქმეს წარმოუდგენლათ გაართულებს. ჩვენ კი უნდა ვცდილობდეთ ზედმეტი ბარგი ავიცილოთ. ენის საკითხი გარდამავალია. რამდენათაც ვიცი, დამფუძნებელი კრების საარჩევნო კომისიას თავის დებულებებში ეროვნულ უმცირესობათა შესახებ არაფერი არა აქვს ნათქვამი. ამიტომ ჩვენ მოვითხოვთ სალაპარაკო ენათ პარლამენტში იყოს ქართული ენა.

ი. ბარათაშვილი. ს.-ფედერალისტთა სახელით ვაცხადებ, რომ ჩვენი ფრაქცია უერთდება მომხსენებლის აზრს. პირველი ორი მუხლი ჩვენთვის სადავო არ არის. ჩვენ ვაშენებთ საქართველოს სახელმწიფოს, დედა ბოძი არის ქართველი ერი, ამიტომ სახელმწიფო ენათ ქართული ენა უნდა იყოს. ამის უარყოფა შეუძლებელია აქ კედია ამბობდა, რომ ჩვენ ანგარიში არ უნდა გაუწიოთ იმას, თუ რას იტყვიან სხვებიო. ჩვენ ვამბობთ, რომ ისინი ჩვენი მოქალაქეებია და აღვნიშნავთ თუ რა ეკუთვნის მათ. ისინი სხვა ერები არიან და ქართველებთან არ არიან დაკავშირებულნიო, სწორედ აქ არის ძაღლის თავი დამარხული. ეს არის დამრღვევი ჩვენი სახელმწიფოებრიობისა. ჩვენ ვამტკიცებთ, რომ სახელმწიფოში ყველა ერი არ უნდა იყოს, ყველა ერთნაირი უფლებებით უნდა შეეძლოს სარგებლობა. ვის რას დაუშლის, აქ რომ უმცირესობათა წარმომადგენლებმა თავის მშობლიურ ენაზე წარმოსთქვან სიტყვები? დემოკრატია, ალბათ, თავის წარმომადგენლებს გამოგზავნის და მათ პირით იტყვის თავიანთ სურვილებს. ამიტომ ჩვენ მხარს უჭერთ წარმოდგენილ კანონპროექტს.

შ. ქარუმიძე. (დამოუკ. ე. დ.) მოითხოვს, ქართული ენას უმცირესობათა წარმომადგენლებისათვის სავალდებულო ენათ და ამბობს, რომ ქართული ენა ყველასათვის, გასაგები ენაა, ეს არის ისტორიული, ტრადიციული ენა და ამიტომ პარლამენტში ყველამ ამ ენაზე უნდა ილაპარაკოსო.

პ. საყვარელიძე (ალიონ.) ენის კითხვა არის უდიდესი კითხვა ევროპის პარლამენტებში. ყველგან ის აზრია გატარებული, რომ რაც უფრო მცირე იქნება ენათა რიცხვი სახელმწიფოში, მით უფრო სასარგებლო და ნაყოფიერია პარლამენტის მუშაობა, კ. კაუცკი თავის უკანასკნელ ნაწერებში ამბობს: ერთი ენა, ერთი ერი და ერთი სახელმწიფოო. ამ პირობებში უფრო ნაყოფიერი იქნება სოციალიზმისათვის ბრძოლა. აქ ლაპარაკობდენ, რომ ეროვნულ უმცირესობათა წარმომადგენლებმა მხოლოდ ქართულ ენაზე უნდა წარმოსთქვან სიტყვებიო. წარმოვიდგინოთ, რომ იმეთი დეპუტატი გამოგზავნეს, რომელმაც ქართული არ იცის, რა უნდა ქნან მათ მაშინ? თუ თქვენ მიიღეთ კანონი, რომლის ძალით მოიწვიეთ უმცირესობათა წარმომადგენლები საბჭოში, მაშინ მათ საშუალება უნდა მისცეთ თავის მშობლიურ ენაზე გამოსთქვან თავიანთი სურვილები. თუ ამაზე არ დათანხმდებით, მაშინ რას ეტყვით მათ, ხომ არ დაითხოვეთ? თუ ასე გინდოდათ რისთვის იწვევდით? თქვენ არ გახდით თანახმა, რომ აფხაზეთში დროებით რუსული ენა ყოფილიყო ხმარებაში? თქვენ არ გახდით თანახმა, რომ ზოგიერთ დაწესებულებებში რუსული ენა დარჩენილიყო? რასაკვირველია ეს კომპრომისიული გზაა, რომელიც აუცილებლობით არის გამოწვეული. ასეთივე კომპრომისი უნდა მივიღოთ აქ შემთხვევაშიც მხოლოდ იმ შესწორებით, რომ მშობლიურ ენაზე სიტყვის წარმოსთქმის უფლება ჰქონდეთ მაშინ, როცა სახელმწიფო ენა არ ეცოდინებათ მხოლოდ ამ შესწორებით უჭერ მე კანონ-პროექტს მხარს.

რას ვაძლევთ მათ ჩვენ? მათ ჩვენ ვაძლევთ [illegible] მხოლოდ სიტყვა წარმოსთქვან, ხოლო საქმის წარმოება, კანონპროექტის შეტანა, კომისიებში მუშაობა, ყველაფერი ეს ქართულ ენაზე ხდებოდეს იქნება, კამათიც ქართულად იწარმოებს; ჩემი წინადადება კომპრომისულია. ის გამოწვეულია აუცილებლობით და უნდა მივიღოთ.

მ. ფაჩუაშვილი. (ს. რ.) ქართველ ერს თვითონ განუცდია ჩაგვრის სიმძიმე და სხვას ვერ დაჩაგრავს. ორატორი სოც. რევოლიუციონერთა სახელით მოითხოვს ეროვნულ უმცირესობათა წარმომადგენლებს მიეცეთ უფლება პარლამენტში სიტყვა წარმოსთქვას თავის დედაენაზე.

ნ. ქარცივაძე (ალიონ.) საკითხის ამ რიგათ გადაჭრით დიდი უხერხულობა შეიქნება. თუ ვაძლევთ უმცირესობათა წარმომადგენლებს რაიმე უფლებებს, უნდა მივანიჭოთ ნამდვილი უფლებები და არა ფიქცია. სიტყვების წარმოთქმა მარტო არაფერს არ ნიშნავს. საქმეა კომისიებში მუშაობა თუ სრულ უფლებიანი დეპუტატები იქნებიან, მაშინ კომისიებიდან ქართული ენა განდევნილი იქნება, რადგანაც მათ (უმც. წარმ.) არ შეუძლიან ქართულ ენაზე აწარმოვონ მუშაობა. როგორც ხედავთ ფორმალური ლოღიკა სხვაა და ცხოვრების ლოღიკა სხვა. ცხოვრების, პრაქტიკის ლოღიკა მოითხოვს თარჯიმანებს, პარლამენტში უნდა იყოს ან ქართულად ლაპარაკი ან რუსულად. ის კი, რასაც თქვენ აკეთებთ საბჭოს გადააქცევს ბაბილონის გოდოლათ.

მომხსენებელი. ამ კანონის გარშემო გაუგებრობაა აქ ლაპარაკობდენ დეპუტატთა უფლებებზე და არა ერის, დემოკრატიის. ჩვენ უფლებებს ვაძლევთ ერს, ხალხს, დემოკრატიას. ავსტრიის და იტალიის მაგალითი არაფერს არ გვეუბნება. ყველა მოყვანილი მოსაზრებები ჩინოვნიკურია. რუსულ ენაზე იყოს ლაპარაკიო, ნეტავ რომელი სახელმწიფოა, რომ თავის ენის მაგივრად უცხო ენა შემოეღოს? რუსული იციან ჩვენში მხოლოდ ინტელიგენტებმა და ორიოდე მუშამ, დანარჩენი მასისათვის უცხო ენა ცხრა კლიტულია. და განა ცხრა კლიტულის იქით უნდა დაუმალოს სახელმწიფომ თავის მოქალაქეთ კანონი, სამართალი და სხვა? ჩვენს ფრაქციაში ოცი კაცი არის, რომლებიც ხალხისაგან არიან გამოსულნი და რომლებმაც რუსული არ იციან. აქ კედია ლოღიკურად უარყოფდა კანონს და ამბობდა, რომ კანონი ადვილათ უნდა შევიმუშაოთ, ხოლო მის გატარებაზე არაფერი უთქვამს. უეჭველია ასე ოოლათ შემუშავებული კანონის ცხოვრებაში გატარება ხიშტებით უნდა მოხდეს. შემდეგ მომხსენებელი აღნიშნავს, რომ დემოკრატია ყურს უგდებს იმას, რასაც ლაპარაკობენ პარლამენტში და ამბობს, რომ დემოკრატიის და სახელმწიფოს ინტერესები მოითხოვენ ეროვნულ უმცირესობათ მიეცეს უფლება მშობლიურ ენაზე ილაპარაკონ საბჭოში და დასძენს რომ ყოველივე დევნა ქმნის წინააღმდეგობას. ამას ამტკიცებს ორატორი ებრაელების მაგალითით.

საბჭო გადადის კანონ-პროექტის მუხლობრივ განხილვაზე. პირველი ორი მუხლი უკამათოდ იქნა მიღებული.

პ. საყვარელიძე მოითხოვს, რომ მესამე მუხლს გაუკეთდეს ასეთი შენიშვნა: სახელმწიფო ენის უცოდინარობისა გამო ეროვნულ უმცირესობათა წარმომადგენლებს შეუძლიანთ სიტყვა წარმოსთქვან თავის დედაენაზე.

ს. კედია მოითხოვს მესამე მუხლი სავსებით ამოღებულ იქნას.

ი. წერეთელი ეს კითხვა არის არა მარტო პრინციპიალური, არამედ ტეხნიკური საკითხიც. ჩვენ რომ ახლა პრინციპის მიხედვით მივიღოთ ეს კანონი და შემდეგ ცხოვრებაში არ გატარდეს, მაშინ ჩვენი კანონი უვარგისი შეიქნება. ჩვენ არ ვიცით, როგორი იქნებიან და რას მოითხოვენ უმცირესობათა წარმომადგენლები, ამიტომ მე მგონია, უფრო სასარგებლო იქნება დავეჯერდეთ იმ შენიშვნას, რომელიც ამბობს, რომ ეროვნულ უმცირესობათა სალაპარაკო ენა განისაზღვრება ცალკე კანონითო და შემდეგ, როცა გამოირკვევა, ვინ იქნებიან, რას იტყვიან, მაშინ შეიძლება ცალკე კანონის შემუშავება ამის შესახებ.

მომხსენებელი ყველა წინადადებებს უარყოფს და იცავს კანონ-პროექტს იმ სახით, რა სახითაც ის წარმოდგენილია კომისიის მიერ.

ი. წერეთელი. სასურველია, რომ ფრაქციები შეთანხმდენ ამ საკითხში და ამიტომ საჭიროა სხდომა შეწყდეს 15 წუთით.

სხდომა შეწყდა. სხდომის განახლების შემდეგ საბჭომ ხმის უმეტესობით მიიღო პ. საყვარელიძის შესწორებით მთელი კანონ-პროექტი. ა. ხ.

ახალი ამბები

◆ **ტყეების სახელმწიფოს ხელში გადასვლა** მიწათმოქმედების მინისტრმა ეროვნულ საბჭოს პრეზიდიუმს წარუდგინა კანონ-პროექტი საქართველოს ტყეების მთავრობის ხელში გადასვლის შესახებ.

◆ **სოოლქო სასამართლოს** საგანგებო საქმეთა [illegible] [illegible] [illegible] ...ინ, რობინაშ, ჟუნკოვსკის, ალექსანდროვსკის და სხვათა საქმეები.

◆ **პურის მომკა** საქართველოში კარგს ამინდში მოხდა, რის გამო ხორბალი სუფთა და კარგის ფერისაა. საძნელო საქმე შეიქნა ხორბლის დაფქვა, ვინაიდან ისეთი კარგი მოსავლის დროს როგორიც წელს იყო, წისქვილები საკმარისი არ არის. ხორბლის ფასები მტკიცეა. არ ემჩნევა დაკლება. ცოტათი დაიკლო ფასმა სიმინდზე. ქართოფილის ფასმა მოიმატა. რთველი დაიწყო.

◆ **ქართულ გერმანულ კულტურული საზოგადოება.** დღეს, 29 ენკენისთვეს, შუადღის 12 ს. გერმანულ-ქართულ კულტურულ საზოგადოებაში (ძველი ეროვნულ საბჭოს ბინა, ფრეილინის ქუჩაზე) ბ-ნი არტ. ლეისტი წაიკითხავს გერმანულად ლექციას „ქართულ პოეზიაზე", ხოლო ბ-ნი ფრ. ჰაინი „ქართველ პოეტებზე". ლექციების შინაარსი იქვე გადმოითარგმნება ქართულად.

◆ **შინაგან საქმეთა სამინისტრომ** საქართველოს რესპუბლიკიდან გასვლის ნებართვის ბარათის და საზღვარ გარეთის წასვლის მოწმობის მიცემა შესწყვიტა. ამიერიდან ეს ბარათები და მოწმობები მსურველებმა უნდა მიიღონ გუბერნიის კომისარისა და თფილისის მილიციის უფროსის კანცელარიიდან.

◆ **ქართული ენის პროექტი** ეროვნულ საბჭოს პრეზიდიუმში შეიტანეს კანონ-პროექტი არა ქართულ სასწავლებლებში ქართულ ენის სავალდებულო სწავლების შესახებ. პირველ ხანებში ქართული ენა სავალდებულო იქნება მე-4 კლასამდე, ხოლო ქართული ისტორიის სწავლება უფროს კლასებში რუსულ ენაზე იქნება.

◆ **რევიზია.** სახელმწიფო კონტროლიორის განკარგულებით დაინიშნა საქართველოს რკინის გზათა მატარებლების საწყობების რევიზია.

◆ **თფილისის პოლიტეხნიკუმი და უნივერსიტეტი.** როგორც გაიგეთ, განათლების სამინისტროს განზრახვა აქვს ამ მოკლე ხანში თფილისის [illegible] პოლიტეხნიკუმი შეუერთოს თფილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტს. ამ[illegible] თლების მინისტრს შუამ[illegible] ძრავს მთავრობის წინაშე.

◆ **დატუსაღება.** შ[illegible] სამინისტროს განკარგულ[illegible] რებულმა რაზმმა დაა[illegible] ამირაჯიბი.

[illegible] დიდი სალ[illegible] [illegible]ით ფილტვებ[illegible] [illegible]ნი ავადმყოფ[illegible] [illegible]ილის 9—1 [illegible] [illegible]—8 საათ. [illegible] [illegible]ნი 7—92.

[illegible]. მასშილაძ[illegible]

◆ **კანონის დარღვევ[illegible]** საოლქო სასამართლოს საგანგებო საქმეთა გამომძიებელი საგუბერნიო ციხეში მივიდა კალენიკ გოგიბერიძის დასაკითხავად, მაგრამ ის ციხეში არ აღმოჩნდა. გამოირკვა, რომ გოგიბერიძე გამოუშვიათ საბრალმდებლო ნაწილის ნება დაურთველად.

◆ **სახალხო კლუბი ორთაჭალის** რაიონში კვირას, 29 სექტემბერს [illegible] ღამის წარმოდგენილი იქნება კომედია „ცოცხალი მკვდრები" სახალხო გვარდიის სასარგებლოდ.

◆ **მუშათა კლუბში** მიხეილის პრ. № 65) დღეს გაიმართება ილიკო ქურხულის ლიტერატურულ მუსიკალური საღამო. საღამოში იღებენ მონაწილეობას ილია ნაკაშიძე, [illegible] ქუჩიშვილი, გ. ტაბიძე და სხვ.

◆ **სახალხო უნივერსიტეტში** მეცადინეობა დაიწყება 1 ოქტომბრიდან.

◆ **უმუშევართა რეგისტრაცია.** შრომის სამინისტრომ წინადადება მისცა თფილისის ქალაქის შრომის ბირჟას სამი დღის განმავლობაში (5, 6 და 7 ოქტომბერი) აწარმოს ყველა უმუშევრების [illegible].

◆ **„განათლების"** საზოგადოების სამხატვრო სახელოსნო სასწავლებელში სწავლა დაიწყება ორ ოქტომბერს, მოწაფეების მიღება გრძელდება.

◆ **პოეზიის საღამო.** შაბათს, 5 ოქტომბერს კონსერვატორიის შენობაში (გრიბოედოვის ქ.) გაიმართება გალაკტიონ ტაბიძის საღამო.

◆ **მასწავლებელ ქალთა საზოგადოებამ** განიზრახა თავის თავშესაფარ სახლში, საბურთალოზე მისცეს ბინა ვეზუ[illegible] მასწავლებლებს (ორივე სქესის) უფასოთ ოთახები — თავისი მოწყობილობით. უპირატესობა მიეცემა საზოგადოების წევრებს. მსურველთ შეუძლიანთ მიმართონ საზოგადოების კანტორაში (ვოლინის ქუჩა, № 3, 12—2 და 5—7 საათამდის).

◆ **გაზეთების შეწყვეტა.** ფულის გადაუხდელობის გამო დღეს გაზეთები უკანასკნელად ეგზავნება შემდეგ აგენტებს: ხიდისთავში — ს.-დ. ორგანიზაციას, ნიგოითში — ხუხუნაშვილს, და ნავთლუღში — ბალარჯიშვილს. ყველა დანარჩენ აგენტების საყურადღებოთ კანტ. „განათლება" აცხადებს, რომ თუ მოკლე ხანში ვალები არ გაუსწორებია და შესაფერი ავანსი არ გამოუგზავნია მათ შეუწყდებათ გაზეთების გზავნა.

◆ **ილიკო ქურხული გვთხოვს** განვაცხადოთ, რომ მისი პროექტის განხორციელება ქართული ლატარიის ვალკადის შესახებ აღარ შესდგება,

პატარა ფელეტონი

მ ო ნ ე ბ ი.

„დამარწმუნეთ, რომ მე საქმე მაქვს რევოლიუციონურ ხალხთან და არა აჯანყებულ მონებთან!“—ასე მიმართა ერთხელ კერენსკიმ ბრბოს.

ადვილი წარმოსადგენია თუ რა ცეცხლი იყო ამ უბედურ ქვეყნის უბედურ მოქალაქის გულში მაშინ, როდესაც ასეთი ფრაზა აღმოხდა მას.

ცრემლი და მწუხარება, აღშფოთება და სასოწარკვეთილება, მუქარა და ხვეწნა—ყველაფერია იმაში.

თურმე ყველაფერი ამაო იყო: კერენსკის საქმე ჰქონდა აჯანყებულ მონებთან და ამის წინააღმდეგში ის ვერ დაარწმუნეს.

აბა ის მონა რაღა მონა იქნებოდა, რომ მას შეეძლოს მოქალაქის გრძნობით გამსჭვალვა, მოქალაქის იდეალებით აღფრთოვანება.

მონას ეუბნებოდენ თავისუფლებაზე...

მონას არა სწამს თავისუფლება. ის თაყვანს სცემს მხოლოდ მათრახს: გადააწვნიან—აეწევება, მოიკუნტება და ფეხებს გაულოკავს.

მოაკლეს მათრახი, და მან იცის მხოლოდ ერთი თავისუფლება—თავისუფლება თავგასულობისა, თავისგდებისა. ეს არის თავისუფლება ცხოველის, მხეცის. ერთ წამს მოშორდა მომთვინიერებელი და მხეცმა იღრიალა, აიწყვიტა, გალიიდან გასხლტა მან უნდა შეჭამოს, დაამსხვრიოს, მოიტაცოს, დალეწოს იმისთვის, რომ ახალ ხაფანგში გაებას.

დაინახა კვლავ თავისი ბატონი მათრახით და მონა მხეციც სულს ნაბავს, კუდს აქნევს, წკმუტუნებს, ფორთხავს...

მონას ეუბნებოდენ ძმობაზე—რა იცის მონამ რა არის ძმა? ის ძმასაც ზედ აფურთხებს და ღედასაც, რადგან მან იცის მხოლოდ მათრახი და ბატონი. ძმა... მას არასოდეს არავითარი ძმა არ ყოლია. მას სთელავდენ—მანც უნდა გასთელოს, მას ამცირებდენ მანც უნდა დაამციროს, მის სისხლს სვამდენ—მან უნდა ვინმე შესვამოს...

მონას სხვანაირად ქვეყანა ვერ წარმოუდგენია—ვინმე ვინმეს უნდა აჩრჩობდეს, ვინმე ვინმეს უნდა ზურგზე აჯდეს [illegible] ვს აძრობდეს.

[illegible] ეუბნებოდენ ერთობაზე, სოლიდარობაზე.. რა სისულელეა! რა [illegible] აქვს მონას? მისი სული მოშხამეს, [illegible] ვეს. სადღაა სული—ტალახი დარ[illegible]

[illegible] ნა მხოლოდ მოძრავი მანქანაა: აამუშავებ—მუშაობს, გასწევ—გაიწევა, მოსწევ—მოჰყვება, ღლარ ახურებ მუჯლუგუნებით—დადგება...

და კიდევ სოლიდარობაზე ეუბნებოდენ მონას— ე. ი. კაცი უკაცოდ ვერ იქნებაო... მშვენიერი. მაშ მონისთვის საჭირო ხარ—მიეცი მას, რის მიცემაც შეგიძლია, შენი სიცოცხლე, შენი ლუკმა, შენი გულის სითბო.

შენთვისაა საჭირო—მაშ აჩვენე მათრახი, ან იყიდე მონა. არ შეგიძლია—დაიღუპე, შენთვის რა ენაღვლება... სოლიდარობაც, თავისუფლებაც, ერთობაც, საერთო ინტერესიც. სინიდისიც—ყველა ეს გაუგებარია მონისთვის, ცარიელი ხმა.

რუსეთში მონებმა დასჭარბეს მოქალაქეებს, მაგრამ სადაც მონები არიან, იქ ბატონებიც უნდა იყვენ. და ისინიც გაჩნდენ—მოდიან აღმოსავლეთიდანაც და დასავლეთიდანაც, ჩრდილოეთიდანაც და სამხრეთიდანაც, მოდიან მათრახებითა და ბორკილებით.

მონა უმათრახოთ ვერ გაძლებს. მონა თავისუფლებას ვერ შეეგუება.

ჩვენში კი გადაშენდენ მონები?

ალფა ცისკარიძე.

სენაკის სამაზრო საეროზო ყრილობა

იმ დროს, როდესაც მთელი საქართველოს დემოკრატიის ყურადღება მიქცეულია „მეამბოხე“ სამეგრელოსაკენ, აქვე იწყება დიდებითი მუშაობა. საშინელ ანარქიის ქარ-ცეცხლში აქ პირველად მთელს საქართველოში იხსნება დიდი ხნის ნანატრი ერობის ყრილობა, რომელიც შეძლების და გვარად შეეცდება სინათლის შეტანას იმ საზოგადოების ნაწილში, საიდანაც გამოვიდენ თავიანთი უვიცობით და თავისუფლების მტრების ჩაგონებით რევოლიუციის წინააღმდეგ.

15 სექტემბერი დიდი ასოებით ჩაიწერება სამეგრელოს ისტორიაში.

კრებაზე გამოცხადდა 22 ხმოსანი. დღის 12 საათზე კრებას ხსნის სენაკის მაზრის აღმასრულებელ კომიტეტის თავმჯდომარე გიორგი მაღნარაძე. რომელმაც მიმართა ყრილობის შემდეგი სიტყვებით:

სენაკის მაზრის აღმასრულებელი კომიტეტის სახელით სენაკის პირველ სამაზრო საეროზო ყრილობას ვაცხადებ გახსნილად. მასთან კომიტეტის დავალებით და პირადათ ჩემის მხრით ვუსურვებ ყრილობას ნაყოფიერ მუშაობას თავის მძიმე და პასუხსაგებ ასპარეზზე.

მძიმე ვამბობ, რადგან აშკარაა, რომ თვითეულ თქვენთაგანს ნათლად აქვს წარმოდგენილი დღევანდელი ცხოვრების მეტად რთული ვითარება, პასუხისსაგები, ვინაიდან ივითეულ თქვენთაგანმა კარგათ იცის ის მოვალეობა, რომელიც დაგაკისრათ ხალხმა არჩევნების საშუალებით, თავისი უპირველეს ხობის გამოცხადებით. ეჭვს გარეშეა, რომ თვითეული თქვენთაგანი გულში ჰფიქრობს, ვაი თუ ვერ შევასრულოთ ხალხის ნდობა, ვერ გავამართლოთ ისი იმედებიო. მე გაბედულად მოგახსენებ რომ ამგვარი ეჭვები არც მწამს და არც ვიზიარებ მათ.

ჩვენ ღრმათ ართ დარწმუნებული, რომ ხალხი, [illegible] დამდგარი გამოფხიზლების გზაზე, ხალხი, რომელიც ეზიარა ახალი იდეებს ცხოვრების წიერ წარმოშობილს, ისე არ დაუბრუნდება ძველს გზას. არ მომავალს თავის ბედის ჩარხს ლახავსიბული ცხოვრებისაკენ. ამის ნება მან რომ მოისურვოს კიდევაც—არ მისცემს ისტორიის განვითარების ულმობელი კანონი, რომელმაც არც თუ უკან დახევა, შეჩერება ერთ ადგილზე არ იცის.

მართალია ეს დროს არევ დარევას, უწესოებას დაარქმიას ასე ფართოდ არ გაუშლია ფრთები, როგორც დღეს, სამაგიეროდ ანარქიას არას დროს არ შეხვედრია ისეთი სიმაგრე, ისეთი ციხე, როგორიც არის საეროზო ორგანიზაცია, ყოველგვარ ანარქიის განმანადგურებელი.

ამ ღრმა რწმენით, საუკეთესო მომავლის იმედით პირდაპირ აღფრთოვანებით ჩვენ შევყურებთ ერობის მომავალ მოღვაწეობას და წრფელის გულით, უსაზღვრო აღტაცებით ვუსურვებთ მას, რომ გაამართლებინოს ეს იმედები დემოკრატიის, ჩვენი ახალგაზდა, ნორჩი რესპუბლიკის საკეთილდღეოთ და საბედნიეროდ“.

თავმჯდომარის სიტყვის შემდეგ საარჩევნო კომისიის წევრი კრებას აცნობს, თუ ანარქიის გამო რა პირობებში მოხდა არჩევნები.

თავმჯდომარის წინადადებით ხმოსნები ხელს აწერენ ფიცის ფურცელზე.

X.

რკინის გზის მუშა-მოსამსახურეთა ყრილობა

25 სექტემბერი.

ა. დოიძე მოახსენებს კრებას კავშირის ცენტრალურ მმართველობის და მის რაიონების ხარჯთ-აღრიცხვას ექვსი თვის ვადით. [illegible] კამათს იწვევს დღიური ფულის მიცემა კავშირის წევრებისთვის. ხმების უმრავლესობით ყრილობა ადგენს მიეცეს ცენტრალურ პროფესიონალურ გამგეობის წევრებს ლიანდაგიდან დღეში 20 მან. [illegible] ადგილობრივი წევრნი ღებულობენ დღეში 10 მან. ერთი ჯგუფი ყრილობის არ დაეთანხმა ამ გადაწყვეტილებას მათი აზრი შეტანილი იქნა ოქმში. ერთი დელეგატმა სახელდობრ მეფარიანმა მოითხოვა სიტყვა კამათის შეწყვეტის შემდეგ, თავმჯდომარემ მას სიტყვა არ მისცა. მეფარიანმა ულტიმატუმი წარუდგინა კრებას—თუ სიტყვას არ მომცემთ, კრებაზს დავტოვებო. კრებამ არ მისცა მას სიტყვის ნება—მან დასტოვა დარბაზი. ყრილობამ მეფარიანის საქციელი ცნო ყრილობის შეურაცყოფათ და გამოუცხადა მას საყვედური. ყრილობამ [illegible] წარმოდგენილი ხარჯთ აღრიცხვა [illegible] ვსებით.

ათაბეგი აკეთებს მოხსენებას სასკოლო საქმის შესახებ. სკოლები რუსეთში ბიუროკრატების შემწეობით ზრდიდენ მონარქისტებს, სკოლის საშვალებით ბიუროკრატია ცნერგავდენ მომავალ თაობას თავიანთ იდეებს. სკოლა მათ ხელში მძლავრი იარაღი იყო თავიანთ ბატონობის განმტკიცებისთვის. რუსეთის დემოკრატიამ თავის ყურადღება სკოლებს მიაქცია. რკინის გზის დემოკრატია ყოველთვის იყო მოწყვეტილი არა მარტო საერთო, არამედ კულტურულ სწავლისაც. საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების პირველ დღიდანვე დაისვა კითხვა სკოლების ნაციონალიზაციის შესახებ. რკინის გზის დემოკრატიამ კარგად ახსოვს ინტერნაციონალიზმის პრინციპი და არ ივიწყებს სხვა ეროვნებს ბავშვებსაც. ჩვენ და ერთ საქართველოს ტერიტორიაზე მოსახლეებს საჭირო სკოლებს ვუტოვებთ. ნაციონალიზაციას არა სასურველი შედეგიც ჰქონ. და,—ბევრი მასწავლებელი შტატ გარეშე დარჩა, რადგანაც ქართული ენა არ იცოდენ. ორი სასწავლებელი იქნა გადაკეთებული პირველ დაწყებით უმაღლეს სასწავლებლათ. ეს სასწავლებლები აძლევენ საშვალებას მათ, ვინც დაამთავრებს იქ სწავლას გადავიდენ საშვალო სასწავლებელში დაუბრკოლებლივ. ხარჯის შემცირების მიზნით მთავრობამ გადასწყვიტა ყველა სასწავლებლები, რომელიც იყვნენ სხვადასხვა უწყებების ხელში უნდა გადასულიყვნენ განათლების სამინისტროს განკარგულებაში. ჩვენ გავგზავნეთ წარმომადგენელი სამინისტროში სადაც ისინი იცავდენ იმ აზრს, რომ დემოკრატიამ თითონ უნდა უხელმძღვანელოს სასწავლებლებს. სამინისტრო გვეთანხმებოდა ჩვენ, მხოლოდ ჩვენ წესდება შექონდა ის შესწორებანი, რომ მასწავლებელთა შტატი სამინისტროს მიერ უნდა იქნეს დამტკიცებული. ჩვენ ას შევთანხმდით: მასწავლებლების და მეთვალყურების დატოვება სამოსწავლო ოლქის კომიტეტის ხელშია, ინსპექტორების შესახებ კი კომიტეტს მიეცა კანდიდატის წარმოდგენის უფლება, რომელსაც ამტკიცებს სამინისტრო. სამინისტროს შეუძლიან ორველათ და მეორეთ არ დაამტკიცოს წარდგენილი კანდიდატი, მაგრამ თუ კანდიდატი წარადგინეს მესამეთ, სამინისტრო ვალდებულია დაამტკიცოს.

„საქართველოს სარკინიგზო გზების მოსამსახურეთა დელეგატების პირველი ყრილობა, ადასტურებს ამიერ-კავკასიის სახაზინო გზების მოსამსახურეთა, მესამე ყრილობაზე მიღებულ წესდებას სკოლების მმართველობის შესახებ ქვემოთ მოყვანილ ცვლილებების შიგ შეტანით; უმაღლეს პირველ დაწყებითი სასწავლებლების ინსპექტორებს ამტკიცებს სახალხო განათლების სამინისტრო სამოსწავლო განყოფილების მიერ კანდიდატთა წარდგენით.

იღებს რა მხედველობაში, რომ სახალხო განათლების სამინისტრო აძლევს რკინის გზის სკოლების მასწავლებლებს იმდენ ჯამაგირს, რამდენსაც იღებენ სახალხო განათლების სამინისტროს მასწავლებლები, და რომ რკინის გზაზე მომსახურე მასწავლებლები არ უნდა იყვნენ ჩაყენებულნი ცუდ მდგომარეობაში, შედარებით სხვა რკინის გზელებთან, ყრილობა საჭიროთ სთვლის, რომ სიძვირის გამო მომატება სამოსწავლო განყოფილების მასწავლებელთა შემადგენლობასაც მიეცეს სახელმწიფოსაგან გზათა სამინისტროს კრედიტით.

იღებს რა მხედველობაში იმ გარემოებას, რომ რკინის გზის არცერთ სასწავლებელს თფილისში არ აქვს თავისი საკუთარი შენობა, ყრილობა ადგენს ეთხოვოს მთავრობას მოახდინოს განკარგულება, რომ საჩქაროთ დაცლილ იქნას, გზათა მთავარ კომიტეტის თანხმობით, სახალხო გვარდიის შტაბის მიერ დროებით დაკავებული შენობა ყოფილ რკინის გზის პოლკისა, რომ იქ მოეწყოს სკოლა. აგრეთვე განთავისუფლებული იქნას სკოლის შენობები სად. ყვირილაში და სამტრედიაში, რომლებიც დროებით დაჭერილია სამხედრო უწყების მიერ“.

დუშეთის მაზრის ცხოვრებიდან

ხევსა, მთიულეთსა და გუდამაყარში პროპაგანდისტების მიერ არა გაკეთებულა რა. მცხოვრებნი დაჟინებით მოითხოვენ მათს გამოგზავნას. ისინი მით უფრო საჭირო დღეს, როცა ჯარების მობილიზაციაა გამოცხადებული და ხალხს ახსნა ესაჭიროება: თუ ვინა ჰკრეფს ჯარსა, რა ვადით, რა საჭიროებისთვისაა იგი. იერიქონის საყვირით უნდა აცნობო ეს ხალხსა, თორემ მაცდურებისაგან იგინი ჩაგონებული არიან, რომ ჯარს გერმანელები აგროვებენ ინგლისელების წინააღმდეგ. მრავალმა არ იცის, თუ რა პირობით შეეკრა საქართველო გერმანიას, მათა ჰგონიათ თაკი ჯარი გროვდება ომისთვის უნდათო.

ბარელი გლეხები ინფორმაციის მხრივ უკეთესს პირობებში იმყოფებიან. აქ პროპაგანდისტებიცა მუშაობენ და თვითაც ხშირად ჩადიან თფილისს, სადაც სისწორით გაიგებენ ამბებს. მთიულები ამ საშუალებასაც მოკლებულნი არიან და ამიტომ იგინი უფრო ხდებიან მსხვერპლი ათასი ჭორებისა. შეუძლებელია ამოდენა კუთხის უპროპაგანდისტოდ დატოვება. მით უფრო მაშინ, როცა ხალხი ფრიად მოწადინებულია მოისმინოს თფილისის ორგანიზაციების წარმომადგენლებისაგან მოხსენებანი და მიიღოს განმარტებანი მრავალ საჭირბოროტო კითხვებზე.

ბარში მცხოვრებნი უხალისოდ გვხვდებიან. საერთო კრებებზე ისეთები მოდიან, ვისაც რაიმე საქმე აქვს მოსაგვარებელი. ჩვენ გვთვლიან იმ პირებათ, რომელსაც შეუძლიანთ მიწებიც მიუზომონ, სოფელში ატეხილი დავაც გაარჩიონ. ადმინისტრაციის უკანონო მოქმედება და განკარგულებაც შესცვალონ. უფრო ამიტომ ესწრებიან ბარელები კრებას და ასეთ საქმეების გარჩევასა გვთხოვენ. საზოგადო საკითხები მათ არ აინტერესებთ. წინააღმდეგსა ვხედავთ მოხევეებში. აქ მეტს ყურადღებას აქცევენ პოლიტიკურს კითხვებს. ასე მაგალითად ერთი სნოელი მოხევე შემდეგს ეუბნებოდა, როცა ყაზბეგს ვუახლოვდებოდით: ძალიან კარგია თავისუფლება, დემოკრატიული რესპუბლიკა, დამოუკიდებლობა, მაგრამ როდესაც მისი დაცვა მოითხოვს მთელი მხარის გალატაკებას ყველას როდი შეუძლიან ასეთი მსხვერპლის გაღება. მთელი ჩვენი სიმდიდრე მთის იქით, კავკავისკენ იყო. საქართველოს ისე არ ვიყავით ეკონომიურად შეკავშირებული, როგორც კავკავს, შეგვეკრა ეს გზა, სიმშილის და სილატაკის წინაშე დავდექით და ზოგი ნება უნებლიეთ საყვედურით მოგვმართავს: არა მინდა რა თქვენი, მომეცით გზა კავკავისკენა. მართალიც არის რამდენადმე მისი აზრიო, სთქვა სნოელმა მოხევემ.

მოხევეები დიდის ყურადღებით ეკიდებიან ყველა იმ პირებს, რომელთაც რაიმე კავშირი აქვთ მთავრობასთან. მწყემსებიც კი, რომელნიც მარად მთებში იმყოფებიან და იქ ატარებენ მთელს თავიანთს სიცოცხლეს—უმალ ჩამოვიდენ სტეფან-წმინდაში, როცა გაიგეს სასოფლო კომისიის წარმომადგენელი გვწვევიაო.

იმათ საყვედური გამოსთქვეს, რომ სასოფლო კომისიამ იგინი დაივიწყა და არ გამოუგზავნა მუდმივი პროპაგანდისტი.

მთიულებისადმი ასეთი უყურადღებობით კარგაც მაცინეს ერთი მოსწრებული სიტყვით. სტეფან-წმინდასა და ლარსში გერმანელებს ჰყავთ კამეჩები და იმითი ეზიდებიან ტვირთსა. კამეჩებს ერეკებიან, რა თქმა უნდა გერმანული ენით. მოხევეებმა ღიმ მორეული სევდით მითხრეს, რომ კამეჩებიც კი ელირსენ მასწავლებლებს, სწავლობენ გერმანულს ენას, ჩვენ კი არც დამრიგებელი გამოგვიჩნდა, არც აღმზრდელიო

მართლაც რომ გვემართლებიან, გვისაყვედურონ. მათთვის გაზეთების გზავნაც ვერ მოგვიწყვია. გაზეთი სრულებით არ მოსდით. დღეს-დღეობით მთიულები იკვებებიან კავკავიდან შემოსული გაზეთებით, რომელიც სავსეა საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკის სახელის შემბღალავ ინსინუაციებით.

კავკაურ გაზეთების ასე გავრცელება მოხევეებში ფრიად საფრთხილოა. ყველას ხომ არა აქვს იმდენი მომზადება და უნარი, რომ დაკვირვებით წაიკითხოს გაზეთი და გაარჩიოს სიმართლე ტყუილისაგან. იმდენსა სწერენ ეს დემაგოგიური გაზეთები თავიანთს სიმართლეზე და საქართველოს მთავრობის სივერაგეზე, რომ შეუძლიანთ ხალხს თვალი აუბან, აიყოლიონ და ხელ-ახლა დაგვაყენონ საფრთხის წინაშე. მოხევეებმა მითხრეს: უდიდესი სიყვარული რომ არა გვქონდეს ჩვენი რესპუბლიკისა—ამდენს შევიწროებას არ გავიცდიდით და ჩრდილოეთისკენ მივიდრიკებოდით. ყველაფრით კავკავთანა ვართ დაკავშირებულნი. პურით, სიმინდით, სამუშევრის შოვნით, ცხვრისთვის საჭირო საბალახოებით, და ასე გასინჯეთ გაზეთებითაც კი...

მიუხედავად იმისა, რომ დღეს ასე ვართ მომწყდარი კავკავთან არეულობის გამო—მაინც იქიდან უფრო მეტი ცნობები მოგვდის ვიდრე თფილისიდან.

ჩვენ უნდა შევქმნათ იმისთანა პირობები, რომ მოისპოს თფილისის და მოხევეების ასეთი გათიშვა. მთავრობამ უნდა განაახლოს ფოსტის მიმოსვლა. სოფლის კომისიამ უნდა გამოჰგზავნოს მომზადებული პროპაგანდისტი.

აქ საუცხოვო ნიადაგია კულტურული მუშაობის საწარმოებლად. ხალხი მკვირცხლია და მონდომებული სწავლას. უნდა დავაკმაყოფილოთ მათი სწავლის შეძენის წყურვილი. ბევრს არც კი აქვს წარმოდგენილი, თუ რა განსაცდელში ჩავარდებოდა და ჩავარდება საქართველო ასეთი მაგარი ხალხი რომ არ გვყოლოდა დარიალთან მცველად ჩაყენებული. დაუფარავად უნდა ვსთქვა, რომ ჩვენი მომზადებული ამხანაგები [illegible] უფრო ეტანებიან, სადაც ინტელიგენცია მეტია და მიმოსვლა [illegible]. აქეთ კი არა ნდომილობენ წამოსვლას, ვინაიდან ან ფეხით მოუხდებათ სიარული, ან უბედნიერეს შემთხვევაში, ფურგონით. საკვირველია, ღმერთმანი, სად შეეჩვივნენ ჩვენი ამხანაგები კომფორტს, რომ უავტომობილოდ ფეხს არ გადასდგამენ. მე ამას ყურადღებას არ მივაქცევდი, მაგრამ მათი მაგალითი სხვებზედაც მოქმედობს და თუ კაი „რესორებიანი“ ეტლი არ იშოვა, ფეხს არსად გადასდგამს. ზოგიერთი პროპაგანდისტი ისე მოკალათებულა ერთ ადგილას, რომ თუ როდისმე რვაოდე ვერსი ფეხით გაიარა, დიდ გმირობათ და თავ განწირვად მიაჩნია. ასეთი ამხანაგები, ცხადია, ამ შორეულს მთიან ადგილისკენ წასასვლელად არ გაირჯება და უნდა უცადოს მთის საზოგადოებამ იმ ბედნიერს შემთხვევას, როცა გარემოება მოაცლის ჩვენისთანა კაცს, რომელიც წანწალში წამოზრდილა და წანწალშივე გაატარებს თავის ცხოვრებას.

დ. თურდოსპირელი.

(შემდეგი იქნება)

ლატარია

გიყვარს შენ თეატრი,
უნივერსიტეტი?
რადგან და რეკლამა,
ანდა [illegible] ეტი?!
იყიდე ბილეთი
უხვ [illegible] გებიანი,
იაფიანულ ოცდა
ხუთ [illegible] ნეთიანი!
იყავით ესთეტნი,
იყავით ღვთიანი,
რომ ვერ ბრწყინავდეს
თქვენ [illegible] ცა მზიანი!
მერწმუნეთ, იგია
მდიდარი, ჭკვიანი,
ვისაც ბილეთები
აქვს [illegible] მგებიანი!
იჩქარეთ მანამ ჯერ
არ [illegible] ის გვიანი:
იყიდეთ ბილეთი
უხვ [illegible] მგებიანი!

გაზ. „ერთობის“
მკითხველთა საყურადღებოთ
გაზეთის გამოცემის ხარჯების გადიდების გამო 1 ოქტომბიდან
გაზ. „ერთობა“ ღირება როგორც თფილისში ისე პროვინციაში
ერთ თვით 12 მ., ცალკე ნომერი 50 კ
აგენტებს დაეთმობათ ცალი 42 კაპ

მუშათა შორის

(ღია წერილი ბათომის გადამტვირთავ მუშათა პროფესიონალური კავშირის საკანტროლო სარევიზიო კომ. წევრებს)

გთხოვთ მიაქციოთ ყურადღება იმ გარემოებას, რომ ბათომის დაცემამდე ჩვენ, მუშები, რომლებიც ვიმყოფებოდით პროფესიონალურ კავშირში და ვმუშაობდით ნავთსადგურში გემებზე, ეხლა განვიცდით უკიდურეს გაჭირვებას ნივთიერად. ამისათვის გთხოვთ კეთილ ინებოთ და მიიღოთ ზომები, რომ ის ნამუშევარი ფულები, რომლებიც დარჩა უკანასკნელათ, აიღოთ და დაურიგოთ მუშებს. აგრეთვე ასაღებია პროცენტის ფულები, რომელიც ირიცხება კავშირში.

იმედი გვაქვს თქვენი დახმარებით ამ ჩვენ ხვედრ ფულებს მივიღებთ და შეძლება მოგვეცემა, რომ დროებით ვიარსებოთ. ამისათვის გთხოვთ ზემოხსენებულ კავშირის სარევიზიო კომისიის წევრებს გვაცნობონ პრესის საშუალებით ვღირსებით თუ არა ამ ფულების მიღებას.

ბათომის პროფესიონალური კავშირის უმუშევრათ დარჩენილ მუშების მონდობილობით მირიან ბასილია.

—

გთხოვთ ადგილი დაუთმოთ ამ მცირე განმარტებას. „სახალხო საქმის“ № 343 ახალ ამბავში მოთავსებულია ცნობა „ღვინის სარდაფებში მომუშავეთ წინადადებით მიმართეს შრომის კომისარს ამ სარდაფებში მომუშავე ქალების დათხოვნის შესახებო“. ეს ცნობა არ შეესაბამება სიმართლეს. საქმე შემდეგში იყო: ღვინის ჩამოსასხმელ მანქანებზე მუდამ მამაკაცები მუშაობდნენ ამ ბოლო დროს კი ახლად გახსნილმა ფირმამ „კავშირთა კავშირმა“ ქალებს დააწყებინა ღვინის ჩამოსხმა, რამაც გამოიწვია მამაკაცების პროტესტი არა მომუშავე ქალების წინააღმდეგ, არამედ —„ხაზეინების“. ამ გარემოებამ გამოიწვია კომისართა საქმეში ჩარევა, რაზედაც მუშებმა განუცხადეს: ჩვენ არა ვართ ქალების წინააღმდეგი, მხოლოდ მოხდეს განსაზღვრა ქალების და კაცების სამუშევრებისაო. ეს კითხვა სხვათაშორის, პროფესიონალურმა კავშირმაც განიხილა და დაასკვნა: ჩვენთვის სულ ერთია ქალი და კაცი როგორც ორივე დაჩაგრულიო.

პროფესიონალური კავშირის წევრი,

არსენ თოდრია.

ს.-დემ. პარტიაში

სამტრედია. 15 სექტემბერს პარტიული კლუბის ნივთიერად გასაძლიერებლად სცენის მოყვარეებმა დასდგეს პიესა. წარმოდგენა კარგად ჩატარდა. წმინდა შემოსავალი დარჩა 911 მან. საჭიროა ს.-დ. კლუბის გამგეობამ გააცხოველოს თავის მუშაობა. პ.

პროვინცია

სამტრედია. 5 სექტემბერს სამხ. ტრიბუნალში პირველათ გაირჩა გვარდიელის ალექსანდრე ბესარიონის ძის გელდავას საქმე. მას ბრალდებოდა ქ. სამტრედიაში ოქრუა ქვათაძის დუქანში მოქეიფეებთან მონაწილეობა და ამასთანავე დუქნის გატეხაში ბრალდებულ კრავეიშვილის მფარველობა.

საქმის გარჩევიდან სამტრ. სამხ. რევ. ტრიბუნალმა გადასწყვიტა, რომ ოქრუა გრიგოლის ძეს ქვათაძეს მიესაჯოს ორი თვით დაპატიმრება, ან ათასი მანეთის ჯარიმა მათ გადახდა, მოქალაქე ივანე ზურაბის ძეს ბიბილაურს ორი თვე ციხეში ჯდომა, ან ჯარიმა ექვსასი მანეთი და სანამ გაირჩეოდეს თედორე მექერიას საქმე (აქ არ იმყოფება), მანამ ბრალდებული ალექსანდრე გელდავა იქნას გაშვებული თავდებობის ქვეშ. ამავე

დღეს გაირჩა ვლადიმერ იესეს ძის ნიკურაძის საქმე, რომელსაც ბრალდებოდა წინასწარ განზრახვით გვარდიელის პავლე ანდრიას ძე სტურუას მოკვლა. ტრიბუნალმა მიუსაჯა მას, ვლადიმერ იესეს ძე ნიკურაძეს, სიკვდილით დასჯა—დახვრეტით განზრახ მოკვლისათვის გვარდიელის პავლე ანდრიას ძე სტურუასი.

ამავე დღესვე გაირჩა საქმე ბრალდებისა გამო გიორგი ბიქტორის ძე შარაშენიძისა, რომელსაც ბრალდებოდა 9 აგვისტოს პორფილე სანიკიძის დუქანში სამუილ კეკელიძის განზრახ მოკვლა. ტრიბუნალმა გადაუწყვიტა მას, გიორგი ბიქტორის ძეს შარაშენიძეს სამუილ იესეს ძე კეკელიძის განზრახ მოკვლისათვის სიკვდილით დასჯა—დახვრეტით.

ექვს სექტემბერს (ამა წლისა) სამტრედიის სამხედრო-რევოლიუც. ტრიბუნალმა გადასდო დაბოლოებით საქმის გარჩევა ბრალდებულისა პრაპორშჩიკის ალექსანდრე ელიზულის ძის ურუშაძისა, რომელსაც ბრალდებოდა სახაზინო (პოლკის) საქონლის (პირუტყვის) გადაცვლა პატარ-პატარა საქონელზე. ვინაიდან საჭირო მოწმეები არ გამოცხადებულან,—საქმე გასარჩევათ გადაიდო.

ამავე დღეს გაირჩა საქმე: ვლადიმერ გოგიასა, რომელსაც ბრალდებოდა სიმთვრალე, ქაღალდის თამაში და წესრიგის დარღვევა, გარსია ახობაძეს, რომელსაც ბრალდებოდა ხელშეუხებლობის კანონის დარღვევა აბრამა ბათაშვილზე წვერში ხელის წავლებით და ბათაშვილს კი უწესოების გამოწვევით—გადაუწყვიტა ტრიბუნალმა: პირველს მიესაჯოს ორი თვის ციხე წინასწარის დაპატიმრების ჩათვლით, მეორეს—ორი თვე ციხე, ან ექვსასი მანეთი ჯარიმა და მესამეს—ორი თვე ციხე, ან ათასი მანეთი ჯარიმა. ამ ჯარიმის შემოტანამდე კი დაპატიმრებულ იქნებიან.

12 ენკენისთვეს გაირჩა საქმე ნიკოლოზ ალექსის ძის როტინოვისა, რომელსაც ბრალდებოდა უკანონოთ, როგორც კერძო პირს, მისვლა რკინის გზის აბანოში, გინება რკინის გზის კომიტეტისა და ტრიბუნალისა. ტრიბუნალმა, მიიღო რა მხედველობაში, რომ ნიკოლოზ როტინოვმა პატიება ითხოვა ტრიბუნალის წინაშე და ყველაფერი გულახდილათ აღიარა, ექვსი თვის ციხე, რომელიც მას მიუსაჯა ტრიბუნალმა, სრულებით ეპატივა, როცა მან პირობა დასდო ტრიბუნალის წინაშე, რომ ის მომავალში არ განიმეორებს ამგვარ რამეს. თუ კი მან რაიმე დანაშაული ჩაიდინა, იმ შემთხვევაში გარდა იმ სასჯელისა, რომელიც მას მიესჯება ახალი დანაშაულობისათვის, ის მოიხდის იმ სასჯელს (ექვს თვეს), რომელიც მას ახლა მიესაჯა და რომელიც ეპატივა. ამავე დღეს გაირჩა სახალხო გვარდიის წევრის ვლადიმერ პეტრეს ძე დუნდუას საქმე, რომელსაც ბრალდებოდა მოქალაქე ირაკლი ივანეს ძის დუნდუას გალახვა, თოფის თავში დარტყმით, 20 ამა წლის აგვისტოს სიმთვრალის დროს. ტრიბუნალმა მას მიუსაჯა ექვსი თვის ციხე, მაგრამ ვინაიდან ის, ვლად. დუნდუა თავიდანვე გატყდა და პატიება ითხოვა როგორც ტრიბუნალის წინაშე, აგრეთვე დაზარალებულის, ირაკლი დუნდუას წინაშე, ამიტომ სასამართლომ შეუმცირა მას სასჯელი ოთხი თვით, ან ორი ათას მანეთის ჯარიმის სახით გადახდით და 300 მ. დაზარალებულ მხარის საექიმო დახმარებისათვის გადახდით.

ამავე დღეს გაირჩა სადგ. საჯევახოს რკინის გზის დარაჯის ანდრია ივანეს ძე ზამბახიძის საქმე, რომელსაც ბრალდებოდა სახაზინო ნავთის (16 ფუთის) გაყიდვა თავის სასარგებლოთ და ტრიბუნალმა მიუსაჯა მას სამი თვის ციხეში ჯდომა. ათასი მან ბრალდებულმა უნდა შემოიტანოს ტრიბუნალში ხაზინაში წარსადგენათ და გრიგოლ კელენჯერიძის შესახებ კი (სადგ. უფროსია საჯევახოში) საქმე მოისპო ბრალდებულ ზამბახიძის ჩვენების შეცვლის გამო.

ვ. კ—აია.

—

სოფ. თოხლიაური (გარეთ-კახეთი) შესდგება 115 კომლისგან, რომელნიც უმთავრესად მისდევენ ხვნა-თესვას; მოსავალი წელს კარგია, მხოლოდ ძალიან აწუხებთ მიწის ნაკლებობა.

აქ არავითარი კულტურული დაწესებულება არ მოიპოვება, გარდა სოფლის სკოლისა. ამ უკანასკნელსაც გლეხები ალმაცერად უყურებენ და თუ არა ენერგიული ცდა აქაური მასწავლებლისა, აქამდინ მიხურავდენ. აქ არის ფრიდონოვის დიდი ზვარი, რომელიც მამულების მიმღებმა კომისიამ უკვე ჩამოართვა, წელს ზვარს კარგათ ესხა, მაგრამ, სამწუხაროდ, ამ ერთი კვირის წინეთ თოხლიაურში დიდი სეტყვა მოვიდა და მთლად გაანადგურა მთელი სოფლის ვენახებთან ერთად ფრიდონოვის ზვარიც.

3 მარიამობისთვეს მოვიდა სამოფლო კომისიიდან ოქრო ლაცაბიძე, რომელმაც გამართა ყრილობა. როგორც გამოირკვა ამ რევოლიუციის დროს აქ არც ერთ მოლაპარაკეს არ გაუვლია და ყველა საკითხებზე გულდასმით უსმენდენ. მომხრენი არიან მიწის საკუთრებათ შეძენის, მხოლოდ ერთხმად მოითხოვეს, რომ მიწები მალე სამართლიანად დაუნაწილონ, რადგანაც მათ, როგორც საბატონო ხალხს „ნადელების“ მეტი არაფერი გააჩნიათ და იძულებული არიან ძალით სხვა სოფლის მამულებში შეიჭრან, რაც ერთ სოფელს მეორეზე ამხედრებს და ჰბადებს ანარქიას.

საქართველოს დამოუკიდებლობას ყრილობამ მხარი დაუჭირა და ჩვენს მთავრობასაც სრული ნდობა გამოუცხადა.

თ. მაშოშვილი.

—

ლეძაძამე. (სენაკის მაზრა). ხალხი მიწის მიმღებ კომისიას დღე დღეზე მოელის, მაგრამ ჯერ-ჯერობით არა ჩანს. აქ მდებარეობს პრინცესა მიურატის ჩამოსართმევი მიწები. ზოგიერთ თავადაზნაურებსაც აქვთ ჩამოსართმევი მიწები. საჭიროა კომისია ჩქარა მოვიდეს. ამ საზოგადოებიდან ბევრია გლეხები წასული აფხაზეთში მოიჯარადრეთ დასახლებული. იქ მათ თითო ნორმა ყველას აქვს და აქაც საკუთარი მამაპაპეული. შარშან ქ. სოხუმში აფხაზეთის და სამურზაყანოს გლეხთა დეპუტატების კრებაზე იქნა ეს საკითხი შეტანილი. წარმომადგენლები ერთხმათ მოითხოვდენ ან იქ მოიჯარადრეების მიწის მიზომვას და დასახლებას, ანდა აქეთ უნდა წამოსულიყვნენ. დიდი კამათის შემდეგ მიღებულ იქნა რეალური მოსახლეობის პრინციპი. აქეთ მხარეს მიწის ძლიერი სივიწროვეა და ამისათვის ამ საკითხს ჯეროვანი ყურადღება უნდა ექნეს მიქცეული ვისგანაც ჯერ არს. ჯერ ჩვენ არ ვიცით დამფუძნებელი კრების შემდეგ დაურიგდებათ მიწები გლეხებს, თუ ერობის მუნიციპალიტეტის სექცია ეხლავე გაანაწილებს. ბოლშევიკური სულიერი განცდა აქეთ მხარეს სრულიად მინელდა. საჭიროა მიწის რეფორმის ჩქარა გატარება, როგორც აქ, ისე სხვაგანაც. ყველა გლეხებს უსაყვედურებს რათ ჰყიდი ძვირათ, ყველაფრის ჩარჩი ხარო და გლეხების გულის სიღრმე-სინამდვილეში არავინ არ იხედება. აქეთ მხარეს ყველა კოოპერატივები ავტონომიურათ მოქმედებენ და ამას დიდი ზარალი მოაქვს კოოპერატივისათვის. გამგეები თავს იმართლებენ იმით, რომ თფილისში არსებული ცენტრალური კოოპერატივი ორმოცი ათასი მანეთის საქონელს იძლევა ერთად, ნაკლებს არა, და ჩვენ ღარიბ კასას არ შეუძლია ამდენის გაღებაო. ამისათვის იძულებული ვხდებით კერძო ვაჭრიდან ავიღოთ ფული და კოოპერატივის მანდატით მათაც მოვუტანოთ საქონელიო. არ უნდა ხდებოდეს ასე. საჭიროა სენაკის მაზრაში არსებული კოოპერატივებს კოლექტიური მუშაობა. გამგეები გაეცნონ უნდა ერთმანეთს, შეკრან კავშირი და საერთო თანხით გამოიწერონ საქონელი თფილისიდან. ს. კვაუთას კოოპერატივი „განათლება“ უკვე განადგურების გზას ადგია. ამას წინათ „განათლების“ მომხმარებელი საზოგადოების კრება იყო. კრების დროს არევ დარევამ იჩინა თავი და ვერავითარი სწორი ანგარიშის გაგება ვერ მოვახერხეთ და კრება გადაიდო. ვნახოთ რას გვაჩვენებს მომავალი კრება. მობილიზაციის საქმე კარგათ მიმდინარეობს. შიმშილობას არავითარი ეპიდემიური ავადმყოფობა არ მოყოლია. ხალხმა გადალახა შიმშილის მწარე დღეები, უკვე მოუსწრო ახალმა მოსავალმა. ლეძაძამის საზოგადოებაში ხშირათ იმართება კრება. კრებაში არევ დარევა შეაქვთ რეაქციონერებს.

ამას წინათ ერობის არჩევნების დროს ყვიროდენ რეაქციონერები, ერთ დღეს კრება ჩაგვიშალეს, მაგრამ № 1 მა 240 ხმა მაინც მიიღო, მესამე ნომერმა კი 24 ხმა. სხვა პარტიების ბიულეტენებიც აღარ დაურიგებიათ. საჭიროა კომისარმა სასტიკი ზომები მიიღოს ხელის შემშლელი რეაქციონერების წინაამდეგ. ამ საზოგადოებაში ყალბ ცნობებს გასავალი აქვს. ამას წინათ ხმა გაავრცელეს ახალ სენაკში რაღაც უცნაური ჯურის ჯარი მოსულა, ვისაც შეხვდება ყველას ყელს ჭრიან, ზოგს იჭერენ და ციხეში აჯდენენო. ასეთი ყალბი ცნობების მსხვერპლი ხდება სოფელი. საჭიროა ახალგაზრდებმა გაზეთები გამოიწერონ და მითი გაადვილდეს ქვეყნის ავ-კარგის გაგება.

იოსებ ხურცილავა.

—

მიქელ-გაბრიელის საზ. (გურია). მიქელ გაბრიელის საზოგადოება დასახლებულია მჭიდროთ. ეს საზოგადოება შესდგება ხუთი პატარა სოფლისგან. თითეულ სოფელს თავისთვის აქვს სამინისტრო ერთ კლასიანი სკოლა, წიგნსაცავ-სამკითხველოები და კოოპერატიული სავაჭროები. სამწუხაროდ არც ერთი სკოლის შენობა არ ვარგა. ყოველ წლიურად აუარებელ ხარჯებს თხოულობს იმათი შეკეთება. რადგანაც ასეთ სიძვირის დროს ახალის აგება ყოვლად შეუძლებელია, ერთ ერთ საზოგადო ყრილობაზე გადასწყვიტეს შეაკეთონ ძველები, მაგრამ, რადგანაც მათი შეკეთება[illegible] ხდებოდა თითეულ კუთხისთვის, ამისთვის გამოიტანეს დადგენილება: ყოველივე სასკოლო ხარჯები [illegible] გაწერილი მთელ საზოგადოებაზე, აგრეთვე თუ რომელიმე კუთხე ახალს შენობას შეუდგება, საზოგადოებამ [illegible] უნდა გაუწიოს. ამ საზოგადოების ერთ სოფელს სახელდობრ [illegible]ღობანს აქვს დაგროვილი მთელი [illegible] ასაშენებელი მასალა, რომელიც შესწირა მკვიდრმა მცხოვრებმა [illegible] მ. ნაკაშიძემ. ეს ძვირფასი მასალა, რომელიც დღეს ერთ ალაგას არის დაგროვილი არა ნაკლებ ათი ათას მანეთის ღირებულებას შეადგენს. სიძვირის გამო გაძვალტყავებული საზოგადოება გასული წლის მოუსავლობის გამო [illegible] ბედავს აშენებას. ძლიერ საჭიროა, რომ მთავრობამ სასწრაფოდ ყურადღება მიაქციოს, ცოტაოდენი დახმარება აღმოუჩინოს და ამით გადაარჩინოს ის ძვირფასი მასალა დალუპვისაგან. ამ საზოგადოებას უგზოობა ძლიერ აწუხებს. არ მგონია სადმე მოიპოვებოდეს ისეთი საზოგადოებები, რომლებიც ასეთ განსაცდელს განიცდიდენ, როგორც ზემოხსენებულ საზოგადოებაში უგზოობით. სანამ ომი დაიწყებოდა იყო მუშაობა გზებზე, მაგრამ, ომის დაწყების დღიდან შესწყდა. საზოგადოების ნაწილმა სოფ. ვაკიჯვრობანმა მარიამობისთვის რიცხვიდან დაიწყო გზის შეკეთება. ამ სოფელმა ამგვარობრივი მოწინავე ელემენტების საშუალებით დაიწყო ენერგიული მუშაობა და ორი თვის განმავლობაში, მშვენიერი გზატკეცილი გაიყვანეს თავიანთ სოფელში. საჭიროა მიბაძონ სხვა სოფლებმაც, გაიყვანონ თავიანთ სოფლებშიაც ურსაფერისი გზა და მოსპონ მოუღონელი ტანჯვას, რომელსაც განიცდიან დღეს უგზოობის გამო. წესრიგების მხრივ ზემოხსენებული საზოგადოება ძლიერ დაცულია. ყოველივე მავნე პირები სასტიკათ დევნილი არიან ადგ. მთავრობის და რევ. ორგანიზაციების მიერ.

ე. ჩხაიძე.

წერილი რედ. მიმართ

კონტროლიორ [illegible] ცხადაძის ხაყურადღებოთ.

თქვენი წერილის საპასუხოთ, რომელიც იყო „ერთობის“ № 202 მოთავსებული მოგახსენებთ შემდეგს: მე არავარ რკინის გზის მსამსახური და პირადი ცნობა სულაც არა მაქვს თქვენი, არც ვიცოდი თუ მსახურობდა კან. ცხადაძე და დღემდისაც არ ვიცი განა ბრძანდებით. მაშასადამე უნდა იყოთ დარწმუნებული, რომ მე თქვენთან არავითარი პირადი ინტერესი არა მქვს და არც მექნება. რაც შეეხება თქვენ საბუთს, გუყფილვარ შეცდომაში შეყვანილი, ვინაიდან თქვენი გვარი გამომცა იმ გვარდიელმა, რომელიც დაყვებოდა ახალგაზდა კონტროლიორს, რომელიც თქვენ უკვე გეცოდინებათ 4 7 აგვისტოს რომელი კონტრ. იმსახურობდა იმ მატარებელს.

რაც შეეხება იმას, რომ მე შეცდომაში შემყავს მეითხველი საზოგადოება და ნამეტნავათ რედაქცია, ამაზე მოგახსენებთ: საზოგადოებამაც და რედაქციამაც იციან თუ რამდენათ ერთგულ სამსახურს უწევენ ზოგიერთი კონდუქტორები რკინის გზას და რამდენათ ასრულებენ თავიანთ მოვალეობას.

თქვენ კი მოქალაქე კ. ცხადაძე! გთხოვთ ერთხელ კიდევ გადაიკითხოთ „ერთობის“ № 190 და გაარკვიოთ, თუ რომელ მატარებელზე ვაცხადებ გვარდიელის შეცდომით თქვენ გვარს, 4 და 7 აგვისტოს რომ გამოვედი დილის მატარებლით იქ, ხაშურიდან.

მუშათა და ჯარ. კაც. საბ. წევრი

ზაქარია ჟურული.

—

საბურთალო, რომელიც წინად უფრო ეწაფებოდა კულტურულ ცხოვრებას, დღეს მთლად ჩამორჩა და გადაიქცა ათასგვარ მავნე პირების „სამოღვაწეო“ ასპარეზად. ამ წერილით მე მინდა შევეკითხო საბურთალოს კომისარს—იცის თუ არა მან, თუ როგორ იქცევა მისი თანაშემწე ზ. მიქაძე? ეს ვაჟბატონი ტიპიური ყომარბაზია და მოვალეობის სრულების მაგიერ ამ „ხელობას“ ავრცელებს ის ხალხში. ამის დასამტკიცებლად ჩვენ აუარებელი ფაქტები მოგვეპოვება და ამის მოწმეც ბევრია. აღმასრულებელი კომიტეტიც მოვალეა ამას ყურადღება მიაქციოს და ამ მოვლენას მან (კომიტეტმა) და კომისარმაც დიდი ყურადღება უნდა მიაქციონ, რომ საბურთალოს მდგომარეობა ცოტათი მაინც გაუმჯობესდეს.

მ. ლებანიძე.

ცნობები

პორუჩიკი იასე ქილნიტი მსახურობდა რუმინიის ფრონტზე 165 ტინგინის პოლკში, ათი თვე გადის რაც მის შესახებ მისმა მშობლებმა არაფერი იციან. თუ ვინმემ რამე იცის მის შესახებ გთხოვთ გვაცნობოთ. სადგური სუფსა პოდპორუჩიკ შალვა ქილნიტს.

—

ჯარისკაცი გიორგი ეგნატეს ძე ვაშაკიძე მსახურობდა თათრის ფრონტზე. ჯარის დაშლის შემდეგ სახლში იყო. თათრებმა ომი რომ გამოგვიცხადეს, წაიყვანეს ბათუმში, ექვსი თვე გადის მისმა მშობლებმა არაფერი იციან. თუ ვინმემ იცის რამე გთხოვთ შემატყობინოთ შემდეგი მისამართით: სოფელი დიდი-ჯიხაიში ქუთ. გუბ. ეგნატე ვაშაკიძე.

—

ჯარისკაცი სევერიან მგელაძე მსახურობდა რუმინიის ფრონტზე 1915 წელს იგი იქნა გაყვანილი გერმანიაში ტყვეთ. თუ ვინმემ რაიმე იცით მის შესახებ გთხოვთ გვაცნობოთ შემდეგი მისამართით: სუფსა პოდპორუჩიკ შალვა ქილნიტს.

განცხადებანი

ინტელიგენტ ქალთა წრე

იღებს შესაკერავს როგორც საზეიმო, აგრეთვე საგარეო კაბებს და კოსტიუმებს. ყოველგვარ მხატვრულ საქარგავს. წრის სკოლაში მოწაფეების მიღება უკვე სწარმოებს. ღარიბები უფასოთ. სკოლა უფლებებიანია, სწავლა დაიწყება 1-ლ ოქტომბერს. ავეჯი მიიღება მარქაც. მისამართი: ვერის დაღმართი, № 3, ბინა—9, ეზოში. (2—1)

იყიდება

თფილისიდან გამგზავრების გამო იყიდება შევიოტი ზოლებიანი, კაც. ხქელი და რაია, აბრეშუმი, საზაფხულო საბანი ორმაგი განისა, დუხი ფრანგული, შარფი შავი, კრეპევო 3 ნახ. არშ. ფრაკის: დანები, ჩანგლები, კოვზები, სამოვარი, ტაბაკი (პოდნოსი), სახელე ბზა და სხვა. მაუდი—„მობრიკი“ ტუფლკებისათვის, ტილოს ზეწრები, ბატისტის სტოლის სუფრა და ხელით ნაქსოვი ჩაის ხელსახოცები, მაუდის სტოლის საფრები, „ფიშიკები“, 2 საზღვარგარეთული აბრეშუმის საბანი (გედის ბუმბულით) და სხვა ავეჯი, გალსტუხები და სხვა ნივთები. რტიჩევის ქ. 20, ბინა 3. ნახვა შეიძლება დილის 11—3 საათამდე, საღამოს 5—6 საათამდე.

გერმანელი

ქალი ურსინსკა ოქროს მედლით აქვს გიმნ. დამთავრებული) აძლევს **გაკვეთილებს** გერმანულ ენაზე და მასწავლე ამზადებს მსურველთ საშუალო სასწავლებლის ყველა კლასისათვის. სპეციალური საგანი—მათემატიკა. გოლოვინის პრ. 44, შესავალი ეზოდან. სალ. 3—5. (3—2)

იყიდება

გასტრონომიული მაღაზია საქონლით და მოწყობილობით. გოლოვინის პროსპექტის ახლო. ვინც იყიდის, ის უფასოთ ვასწავლი „რიგისკის“ განთქმულ „სოლოდის“ ყავის „ბალტიკის“ გაკეთებას. იკითხეთ ოლღის ქ. № 27, მაღაზია „ბალტიკა“. (3—3)

ექიმი

ვლადიმერ მიხეილის ძე მხეიძაძე

ღებულობს შინაგან სნეულებიან ავათმყოფთ დილის 11—12 საათ. და საღ. 6—7 საათ. მისამართი: ულენის ქ. № 14.

ექიმი

გ. გოლდმანი

ყოფილი ასისტენტი ბარონ როტშილდის მთავარი თვალის ჰოსპიტლისა და ჟენევის უნივერსიტეტის კლინიკისა.

თვალის ავადმყოფებანი.

ამორჩევა სათვალეებისა. დილის 8—11 საათამდე და 5—8 საათამდე. ნიკოლოზის ქუჩა, № 32.

ექიმი მ. ფ. მგალობლიშვილი

იღებს ქალების და ქირურგიულ სნეულებით ავათმყოფთ დილის 9—11 და საღამოს 5—7 საათ. მისამართი: ოლღას ქუჩა, 41. ტელ. № 9-53 (24—22)

ექიმი ნ. დ. ტურიაშვილი

(მედიცინის დოქტორი მიუნხენის უნივერსიტეტისა) ღებულობს ავადმყოფებს ყოველ დღე შუადღის 12—2 და საღამოს 4—5 საათ. შინაგან სნეულ., საბავშვო და საშვილოსნო სნეულებანი. ნიკოლოზის ქუჩა, № 7, სიონის აფთიაქის გვერდით.

გაიხსნა თვალის საავადმყოფო

(მუდმივი საწოლებით)

ექიმი დონიძისა

ყოფილი ასისტენტი უნივერსიტ. თვალ. კლინიკისა ვენაში და პარიზში. ავათმყოფების მიღება ყოველ დღე 9 საათიდან 1 საათამდე და 4—7 ნახევარ საათამდე. მიხეილის პროსპექტი № 141 (კინემატოგრაფ „აპოლოს“ ახლო) მძიმე ავათმყოფები და საოპერაციოები მიიღებიან სრულ პანსიონში. ტელ. 5—96.

კბილის ექიმი

ნესტორ გერძენიშვილი

უწევს უფასო დახმარებას სახალხო გვარდიელებს. ავადმყოფ. იღებს 4—7 ს. მისამართი: ჩერქეზიშვილის ქუჩა, № 145.

მძ. ქალი რ. ზ. შიშლო-ხაბაშვილი

მედიცინის დოქტორი ჟენევის უნივერსიტეტისა და ედინბურგის მედიკურ-ქირურგიულ კოლლეჯისა. იღებს ყოველდღე **შინაგან, ქალურ და ვენერიულ ავადმყოფთ და იძლევა ხაბეხით-დარიგებას.** სიფილისის წამლობა ახალი მეთოდებით. დილის 10—12 ს. და საღამოს 6—7 ნახ. საათამდე. სერგიევის ქუჩა (სოლოლაკი) სახლი № 9. ტელ. 9—26

მიხეილის კერძო სამკურნალო

მუდმივ საწოლებით მიხეილის პრ. № 167, ტელ. 11—35. ავათმყოფების მიღება ყოველდღე დილ. 9—2 საათ. და საღამოს 5—7 საათამდე.

ექ. ა. ნ. შატილოვი თვალ. სნეულ. დილ. 9—10 ს., ა. დ. წულუკიძე ქირურგ. და შინაგ. 9—10 ნახ ს., ი. ნ. ტერ-აკოფოვი ქალ. და სამშობიარო 10—11 ს., მ. ფ. მგალობელი ქირ. და ქალურ 11—12 ს., მ. ი. ვაჩნაძე შინაგ. და საბავშვო 11—12 ს., ნ. ა. გამრეკელი შინაგ და ნერვ. დილის 12—1 ს., ა. პ. წულუკიძე ქირ. და შინაგ. საღ. 5—6 ს., გ. ვ. ტყეშელაშვილი ტყავისა და ვენერ. 6—7 ს.

მასაჟი, ელექტრიზაცია, კანის ქვეშ შეშხაპუნება. 606 და 914 შეშხაპუნება. საავათმყოფოსთან არსებობს სამშობიარო განყოფილება ექ. მ. მგალობელისა და ი. ნ. ტერ აკოფოვის ზედამხედველობით.

ექიმი ზ. მ. მუხაძე

იღებს სადოსტაქრო ავათმყოფთ საღამოს 5—8 საათამდე კვირა დღის გარდა, მისამართი: დიდი მთავრის ქ. № 51: მეფიცერთა ეკონომიურ საზ. შენობის პირდაპირ, საზ. ავანიშვილის ქ. ტელ. № 5—71

ექიმი დ. ი. ჯაფარიძე

მიიღებს შინაგანის, ყურის, ყელის და ცხვირის სნეულებით ავადმყოფებს დილის 11—1 საათამდე, საღამოს 5—7 ს მადათოვის ქუჩა № 7. ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ. ტელეფონი 16-65.

ექიმი ოლ. ჯავ[illegible]

მიიღებს ავადმყოფ[illegible] დილის 9—11 [illegible]

ბინა: ვერა, გუნიბის [illegible]

ფონი № [illegible]

სამკურნალო

ექიმ ალექსანდრე

პეკელ[illegible]

იღებს კანისა, ვენერიულ[illegible] სით ავათმყოფებს (914 შეშხა)პუნება). ავათმყოფთა [illegible] 9 საათ. 11 საათამდე [illegible] ათიდან 7 საათამდე. [illegible] პეტრი, № 116, სასტუმ[illegible] დაპირ. ტელეფონ[illegible]

ექ. დიასამიძე[illegible]

ში ავათმყოფების მი[illegible] და 5—6 საღ. ოლღას [illegible]

ტელ. 18[illegible]

მედიცინის დ[illegible]

ბერლინის უნივერ[illegible]

გ. გ. მეგრ[illegible]

ჩამოვიდა და განაახ[illegible] მიიღ[illegible]

შინაგანი ავადმყოფ[illegible] გულისა. იღებს ახალ[illegible] ტრო წამლობის კაბი[illegible] წამლობა X სხივებ[illegible] იდი და არსევალის [illegible] გულის და სხვა შინა[illegible] ბისათვის. ყოველ დღე [illegible] ათამდე და საღამოს 6[illegible] თოვის ქ. № 23, ტელეფ[illegible]

ექიმი ნიკოლოზ[illegible]

იღებს სპეციალურად[illegible] ბა) და მისი შედეგებ[illegible] **სისხლის ნაკლებობით, ტვინა,** ქარებით და [illegible] ლებით ავათმყოფთ [illegible] თი 5—7 საათამდე [illegible] სამართი: მოსკოვის [illegible] აფთიაქის პირ[illegible]

თეატრი ავლაბარ-პალასი

კვირას, 29 ენკენისთვეს 1918 წელს, დილის 12 ს[illegible]

ირაკლი წერეთელი

წაიკითხავს [illegible]

„საქართველოს რესპუბლიკის დემოკრატია და მთა[illegible]

ბილეთების ფასი 1 მანეთიდან 5 მანეთამდე. ბილეთები იყიდება [illegible]ტივის ბინაზე კლუბის შენობაში.

მთელი შემოსავალი გადაიდება მესამე რაიონის კოლექტ[illegible]

სამშაბათს, 1 ოქტომბერს დილის 2 საათზე ქ. ოზურგ[illegible]

დანიშნულია

სოციალ-დემოკრატიული კომიტეტის **კრ[illegible]**

ვსთხოვთ წევრებს თან იქონიონ ამონაწერი ოქმიდან მათი არ[illegible]

ქართულ-გერმანულ კულტურული საზოგადოება

ამით აცხადებს, რომ კვირას, 29 ენკენისთვეს, ფრეილინის ქ. [illegible]

საჯარო ლექციებ[illegible]

1) **არტურ ლაისტისა:** ქართული პოეზია. 2) **მაის:** ქართული ლექსები თარგმანში.

დასაწყისი სწორეთ თორმეტის ნახევარ საათზე. ვსთხოვთ საზ[illegible] ნულ დროზე გამოცხადდენ ლექციაზე.

კვირას, 6 ოქტომბერს 1918 წელს დილის 11 საათზე წრის [illegible] ქ. № 102), სახალხო სახლთან არსებულ ქართულ წარმოდგენებ[illegible] გამგეობის მიერ დანიშნულია

წრის წევრთა საზოგადო [illegible]

კრებაზე განსახილველია: ხარჯთ-აღრიცხვა, გასულ სეზონის ხა[illegible] და ახალი გამგეობის არჩევნები.

ქართული წიგნთა საწყობ[illegible]

1878 წ. „განათლ[illegible]

გრიგოლ ჩარკვიანი

თფილისი, ნაძალადევი, ქალ. 11 ნაწ. ხუდადაშვილი[illegible] ქის ახლოს.

დირექტორ[illegible]

თფ. ქალთა პირველ გიმნაზიისა აცხადებს, რომ ამ გიმ[illegible] 1918—1919 წელს გიმნაზიის ძირითად[illegible]

4 კლასსა და სამივე მოსამზად. განყ. სწავლა იქნება [illegible] გაერთიანებულ კლასებში მისაღები ეგზამენები დაიწყება 1 [illegible] ლის 9 საათზე. სწავლა დაიწყება 3 ოქტომბერს დილის 9 საათ[illegible]

დირექტორი გიმნაზი[illegible]

გიმნაზი[illegible]

ე. ს. ბილანიშვილისა.

სწავლა დაიწყება 1 ოქტომბრიდან, ფასი სწავლისა მოსამზადებ[illegible] ბებში წელიწადში 270 მან., პირველი კლასიდან 300 [illegible]

ნაძალადევი, ლოტკის გორა № 36.

სახალხო განათლების სამინისტროს ნებართვით დაარს[illegible]

ქართული ბუხჰალტერიის კ[illegible]

ორივე სქესისთვის, წლოვანობის განურჩევლა[illegible]

ალ. გ. საათაშვილის[illegible]

ბუხჰალტერიის სწავლა, კანტორის საქმის ცოდნა და სხვა [illegible] შეთვისება მოწყობილია პრაქტიკულად. ახალი მეთოდით 4 [illegible] სწავლა შეიძლება 3 თვეში. წიგნების გაგება და კურსებზე ჩაწე[illegible] ყოველდღე დილის 9—2 საათამდე და საღ. 5—8 საათამდე. თფი[illegible] სახლი № 9 (წყნეთის ქუჩასთან ახლოს, 1-ლი უბანი, ტრამვაის [illegible]